

א י ג ו ד י ם

1. הביקורת באיגודים - הכוללת בדיקה של חשבות, פעולות ומינהל - ממצאיה אינם מובאים בדו"חות השנתיים של מבקר המדינה. הדינים וחשבות על הביקורת באיגודים נמסרים - בהתאם לחוק מבקר המדינה - לוועדת הכספים של הכנסת, והעתק מהם נשלח לשר האוצר ולגוף המבוקר. נוסף על כך ממצא מבקר המדינה העתק גם לשר, שמשרדו מפקח פיקוח ענייני על האיגוד. בתקופה הנסקרת הומצאו דו"חות על האיגודים הבאים:

- (1) מחצבי ישראל ;
- (2) חברת חרסית וחול וך בנגב בע"מ ;
- (3) אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ ;
- (4) "ארקיע", קוי תעופה בישראל בע"מ ;
- (5) מפעל הפיס.

ממצאי הביקורת על חברת השילומים, מובאים בדו"ח השנתי בעמ' 99 ואילך ; על "משכית" - חברה לטיפול תעסוקת בית בע"מ בעמ' 135 ; על המוסד לביטוח לאומי בעמ' 143 ואילך.

2. בעוד שהסקירה המובאת להלן כוללת 36 איגודים, הקיפו פעולות הביקורת בשנה הנסקרת - נוסף על חברת השילומים, "משכית" והמוסד לביטוח לאומי - את 24 האיגודים, המנויים להלן :

- (1) תכנון המים לישראל בע"מ ;
- (2) מחצבי ישראל ;
- (3) חברת פוספטים בנגב בע"מ ;
- (4) חברת חרסית וחול וך בנגב בע"מ ;
- (5) מפעלי ים-המלח בע"מ ;
- (6) חברת החשמל לארץ ישראל בע"מ ;
- (7) דשנים וחומרים כימיים בע"מ ;
- (8) גפים בע"מ ;
- (9) אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ ;
- (10) "ארקיע", קוי תעופה בישראל בע"מ ;
- (11) מפעלי תובלה בע"מ ;
- (12) "עמידר" - החברה הלאומית לשכון עולים בישראל בע"מ ;
- (13) אפרידר, חברה לשכון בע"מ ;
- (14) חברה להשקעות בחקלאות בע"מ ;
- (15) חלפים חקלאיים בע"מ ;
- (16) מפעל הפיס ;
- (17) קופת הפנסיה למורי מערכת החנוך בישראל בע"מ ;
- (18) יד ושם, רשות הזכרון לשואה ולגבורה ;
- (19) המועצה לשיווק פרי הדר והמועצה לפיקוח על פרי הדר ;
- (20) חברת התיירות הממשלתית ;
- (21) בנק ישראל ;
- (22) קרן חופשה לעובדים בחקלאות ;
- (23) קרן חופשה לעובדי בנין ועבודות ציבוריות ;
- (24) קרן חופשה כללית "מבטחים".

בשני האיגודים "תכנון המים לישראל בע"מ" ו"עמידר" - החברה הלאומית לשכון עולים בישראל בע"מ נערכו בשנה הנסקרת - נוסף על הביקורת הרגילה - גם בדיקות מינהל מיוחדות

על ידי השירות לביקורת המשקיות של משרד מבקר המדינה. תוצאות בדיקות אלו מובאות בפרק הדן בפעולות השירות לביקורת המשקיות (ראה מעמוד 14 ואילך).

3. גופים הנתמכים – במישרין או בעקיפין – על ידי הממשלה בדרך הקצבה, ערבות וכיוצא באלה, עומדים לביקורת מבקר המדינה, בתנאי שעל הפעלת הביקורת החליטו ועדת הכספים של הכנסת או מבקר המדינה. הגופים, השייכים לקבוצה זו ושנתמכו על ידי הממשלה בדרך הקצבה של 1,000 ל"י ומעלה לשנה, הנישו למבקר המדינה גם בשנה הנסקרת דינים וחשבונות כספיים.

1. איגודים ממשלתיים

סקירה ליום 31 במארס 1955

1. המקום החשוב, שנתייחד לאיגודים הממשלתיים בכלכלת הארץ, ובמיוחד הסכומים הניכרים שהושקעו בהם על ידי המדינה, הביאו לידי ההכרה, שמן הרצוי לערוך סקירה על האיגודים הממשלתיים. מטרת הסקירה: לתת תמונה מקיפה על מהותם של הגופים האלה; הרכב הנהלתם; השותפים בהם; מימנם מהמדינה וממקורות אחרים; היקף עסקיהם; התוצאות המשקיות שאליהן הניעו; מספר עובדיהם ומשכורתם. סקירה כזאת נערכה, והיא עובדה ליום 31.3.55.

2. ביום 30.9.54 עמדו לביקורת המדינה – כפי שצוין בדו"ח השנתי מס' 5 של מבקר המדינה (עמ' 187) – 92 גופים, שהממשלה השתתפה בהנהלתם, ו-7 גופים שעמדו לביקורת המדינה על פי חוק מיוחד או על פי הסכם ביניהם ובין הממשלה. על 99 איגודים אלו נוספו בתקופה מ-1.10.54 עד 31.3.55 (התאריך הקובע לגבי הסקירה) 8 גופים חדשים, ונרעו מהם 8, וזאת מסיבות שונות: משום שחוסלו או משום שפסקה השתתפות הממשלה בהם או משום שהוברר בינתיים, שאין לראות בהם גופים, שהממשלה משתתפת בהנהלתם. נמצא אפוא שמספר הגופים, שעמדו לביקורת המדינה ב-31.3.55, נשאר 99.

3. להלן רשימה הכוללת את 99 האיגודים הממשלתיים, שעמדו לביקורת המדינה ביום 31.3.55. בעמודה מס' 3 ברשימה זו מסומנים 36 האיגודים, שלגביהם מובאים בחלק השני של הסקירה נתונים סטטיסטיים (השיקולים, שלפיהם נבחרו 36 האיגודים, יצוינו בעמוד 186 להלן); בעמודה מס' 4 של הרשימה סומנו האיגודים, שלגביהם מובאים בחלק הרביעי של הסקירה פרטים על פעולותיהם (ראה מעמוד 205 ואילך).

רשימת האיגודים העומדים לביקורת המדינה

מספר סידורי	שם האיגוד	מספר הטבלה (א-ט) המתייחסת לאיגוד	מספר האיגוד בחלק הרביעי של הסקירה
1	2	3	4

א. הגופים שהממשלה משתתפת בהנהלתם

1. חברות

א. פיתוח אוצרות טבע וניצולם

1	א	תכנון המים לישראל בע"מ
2	א	מחצבי ישראל
3	א	חברת פוספטים בנגב בע"מ
4	א	חברת חרסית וחול זך בנגב בע"מ
5	א	מפעלי ים-המלח בע"מ

מספר סידורי	שם האיגוד	מספר הטבלה (א-ט)	מספר האיגוד בחלק הרביעי של הסקירה
1	2	3	4

ב. תעשייה ומלאכה

6	ב	חברת החשמל לארץ ישראל בע"מ
7	ב	דשנים וחומרים כימיים בע"מ
8	ב	מפעלי סוכר ישראליים (1951) בע"מ
9	—	מפעלים ישראליים לבדק מטוסים בע"מ
10	ב	"פשתן", חברה ליצור פשתן וסיבים בע"מ
11	ב	גפים בע"מ
12	—	"משכית" חברה לטיפול תעסוקת בית בע"מ

ג. חקלאות (לרבות שיווק חקלאי)

13	ג	מטעי האומה בע"מ
14	ג	עלי טבק בע"מ

ד. תחבורה

15	ד	אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ
16	ד	"ארקיע", קוי תעופה בישראל בע"מ
17	ד	מפעלי תובלה בע"מ

ה. שיכון ובנייה

18	ה	"עמידר" החברה הלאומית לשכון עולים בישראל בע"מ
19	ה	אפרידר, חברה לשכון בע"מ
20	ה	דיוור למשוחררי המלחמה בע"מ
21	—	חברה לשיכון ציבורי
22	ה	חברה כלכלית לירושלים בע"מ

ו. מסחר

23	—	חברת השילומים
24	ו	חברת הדלק הישראלית בע"מ
25	ו	שקם בע"מ
26	—	ים סוף, חברה לתעשייה בע"מ
27	—	"פתוח" חברה לפתוח ומחקר תעשית
28	—	היהלומים בע"מ
29	ו	רוממה, חברה לאספקת חומרים וציוד בע"מ
30	—	חברת להשקעות בחקלאות בע"מ
31	—	חלפים חקלאיים בע"מ

ז. חברות מימון

32	ז	בנק ישראל לחקלאות בע"מ
33	ז	אוצר לתעשייה בע"מ
34	ז	בנק למלאכה בע"מ
35	ז	אוצר החייל בע"מ

(*) החברה איננה מועלת; בתי המלאכה בלוד אינם בדידה.

מספר סידורי	שם האיגוד	מספר הטבלה (א'–ט')	מספר האיגוד בחלק הרביעי של הסקירה
1	2	3	4

ה. ענפים כלכליים שונים

28	ט	(35) מפעל הפיס
—	—	(36) אוצר מפעלי ים בע"מ
—	—	(37) חברת התערוכה הבינלאומית והיריד
—	—	"כיבוש השממה" בע"מ
—	ט	(38) החברה למפעלי כלכלה ותרבות
—	—	לעובדי המדינה בע"מ
—	ט	(39) קופת הפנסיה למורי מערכת החנוך
—	—	בישראל בע"מ
—	—	(40) מפתן, מפעלי תעסוקת נוער בע"מ
—	—	(41) כתית בע"מ

2. קרנות

23	ח	(42) קרן משקי עזר לעולים (לפנים :
24	ח	קרן למשקים זעירים לעולים חדשים)
—	—	(43) קרן למתן הלוואות למתישבים במושבים חדשים
—	—	(44) קרן משותפת למתן הלוואות קונסטרוקטיביות
—	—	לעולים חדשים
25	ח	(45) קרן ההתישבות הצעירה
26	ח	(46) קרן הדייג (ליד בנק ישראל לחקלאות בע"מ)
27	ח	(47) קרן הדייג (ליד חברת "ניר" בע"מ)
—	—	(48) קרן להבטחת מחירי מינימום לירקות
—	—	(49) קרן להכשרה ימית
—	—	(50) קרן להכשרת מלטשי יהלומים
—	—	(51) קרן השוואה לתשלום תגמולים למשרתים
—	—	במילואים
—	—	(52) קרן למתן הלוואות למשחררי צה"ל
—	—	(53) קרן מח"ל, על יד בנק למשכנתאות
—	—	וחסכוניות בע"מ
—	—	(54) קרן משותפת לפעולה קואופרטיבית בין
—	—	הערבים
—	—	(55) קרן "היכל הספר"
—	—	(56) הקרן הישראלית – אמריקנית המשותפת
—	—	(57) קרן להבראת התעשייה ועידודה
—	—	(ליד בנק לאומי לישראל בע"מ)

3. גופים שונים

—	—	(58) יד ושם, רשות הזכרון לשואה ולגבורה
9	ג	(59) המועצה לשיווק פרי הדר והמועצה לפיקוח
—	—	על פרי הדר

מספר סידורי	שם האיגוד	מספר הסבלה (א-ט)	מספר האיגוד בחלק הרביעי של הסקירה
1	2	3	4

(60)	שותפות בין האפוטרופוס לנכסי נפקדים ובין קבלנים לעיבוד פרדסים – 'הדרי ישראל' –	1	—
(61)	שותפות בין האפוטרופוס לנכסי נפקדים ובין קבלנים לעיבוד פרדסים – 'פרדסי ישראל' –	—	—
(62)	הועד הארצי למען החייל	—	—
(63)	בית חולים 'ביקור חולים הוספיטל' –	—	—
(64)	מוסד סאלד	—	—
(92)–(65)	28 מוסדות שונים (נוספים על הגופים הנ"ל) שבהנהלתם משתתפת הממשלה	—	—

ב. הגופים שהועמדו לביקורת מבקר המדינה על פי חוק מיוחד

- (93) בנק ישראל
- (94) המוסד לביטוח לאומי
- (95) מגן דוד אדום בישראל
- (96) מכון התקנים הישראלי

ג. הגופים שהועמדו לביקורת מבקר המדינה על פי הסכם ביניהם ובין הממשלה

- (97) קרן חופשה לעובדים בחקלאות
- (98) קרן חופשה לעובדי בניה ועבודות ציבוריות
- (99) קרן חופשה כללית 'מבטחים' –

4. 36 האיגודים הכלולים בסקירה נבחרו, אחריו שמתוך המספר הכולל של האיגודים הוצאו האיגודים הבאים:

- (1) האיגודים הנתונים לביקורת המדינה על פי חוק מיוחד, והם: בנק ישראל, המוסד לביטוח לאומי, מגן דוד אדום, מכון התקנים;
- (2) האיגודים הנתונים לביקורת המדינה על פי הסכם מיוחד ביניהם ובין הממשלה, והם: קרן חופשה לעובדים בחקלאות, קרן חופשה לעובדי בניה ועבודות ציבוריות, קרן חופשה כללית 'מבטחים';
- (3) חברת החשמל, הואיל והממשלה החלה להשתתף בהנהלתה רק בינואר 1955;
- (4) חברת השילומים – איגוד זה נדון בדו"ח מס' 5 (עמ' 131–136) וגם בדו"ח זה (ראה מעמ' 99 ואילך);
- (5) האיגודים, שעדיין לא החלו לפעול או שפעולותיהם נפסקו – בכללם גופים הנמצאים בתהליך של חיסול או מיוג עם גופים אחרים;
- (6) אותם הגופים שאין להם אופי משקי, כגון מוסדות תרבות וחינוך, ועדות ומו"עצות למיניהן המטפלות בשטחים שונים.

מתוך כלל האיגודים (99 במספר) נבחרו אפוא 36 איגודים, שאפשר לראותם כרפרזנטאטיביים. מימנם היציב של 36 איגודים אלה – כלומר כל אמצעי המימון פרט להלוואות לטווח קצר –

מהווה למעלה מ-90% מהמימון הכולל של 99 האיגודים (להוציא את חברת החשמל); המדינה אף היא השקיעה בהם - כחלקה במימוןם היציב - למעלה מ-90% של השקעותיה בכלל 99 האיגודים (להוציא את חברת החשמל).

5. לסקירה 4 חלקים: חלק ראשון - ממצאים כלליים; חלק שני - נתונים סטטיסטיים על כל אחד מ-36 האיגודים; חלק שלישי - טבלאות ריכוז של 36 האיגודים; חלק רביעי - פרטים על פעולותיהם של 28 איגודים מתוך ה-36.

חלק ראשון

ממצאים כלליים

להלן מובאים ממצאים העיקריים של הסקירה, כשהללו מחולקים לפי הנושאים הבאים:

1. מימון האיגודים; 2. ארגון האיגודים; 3. כוחות העבודה.

1. מימון האיגודים

א. מקורות המימון היציב - להבדיל מהמימון הארעי בדרך הלוואות לטווח קצר - הם ארבעה: (1) ההון העצמי; (2) הלוואות לטווח ארוך - כלומר לתקופה של 3 שנים ומעלה; (3) הענקות מאת המדינה - דהיינו כספים שקיבל האיגוד מאת המדינה, בלא שיהיה חייב להחזירם או לתת בעבורם תמורה בצורת מניות או בדרך אחרת; (4) הקצבות מאת המדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה - כלומר כספים, שניתנו על ידי המדינה, ועדיין לא נקבע סופית, אם יש לראותם כהלוואות, כתש-לומים על חשבון מניות או כהענקות.

ב. חלקה של המדינה בהון הנפרע של כל 36 האיגודים הוא 63% (21,972,000 ל"י מתוך 34,997,000 ל"י); חלקה של המדינה בסך הכול של שאר מקורות המימון היציב (הלוואות לטווח ארוך, הענקות והקצבות) הוא 94% (114,567,000 ל"י ו-17,690,000 \$ מתוך 124,367,000 ל"י ו-20,514,000 \$).

ג. השתתפות הממשלה בהונו של גוף מסוים כשלעצמה אינה מעמידה גוף זה לביקורת מבקר המדינה; לפי "חוק מבקר המדינה" כפופים לביקורת של מבקר המדינה אותם הגופים, שהממשלה משתתפת בהנהלתם. בדרך כלל הולכת השתתפות הממשלה בהנהלה בד בבד עם השתתפותה בהונו של אותו גוף. לעומת זה קיימים מקרים (כגון "מקורות" חברת מים בע"מ), שהמדינה משתתפת במימונו של גוף בדרך מתן הלוואות, בלא שתשתתף בהנהלת הגוף; גופים מסוג זה אינם מבוקרים.

ד. בדו"ח השנתי מס' 4 של מבקר המדינה (בפרק "איגודים ממשלתיים ומעמדם בתקציב המדינה", עמ' 36 ואילך) נדונו, בין השאר, המניעים להשתתפות המדינה במפעלים כלכליים בישראל ובארצות אחרות. צוין שם (עמ' 37), שבישראל קיים מלבד האיגוד הממלא בעיקר תפקידים ממלכתיים, גם סוג של איגוד ממשלתי, שהוא בעל תפקידים כלכליים טהורים - כלומר איגוד, שאין לו קשר ישיר לתפקידים ממלכתיים. להשתתפות המדינה בסוג האחרון גרמו בעיקר: חוסר הון פרטי או חוסר יזמה פרטית להשקעה במפעלים, שנודעת להם חשיבות במשק הארץ. במקרים אלה לא הייתה לממשלה האפשרות לקבוע את השתתפותה לפי תכנית כלכלית ערוכה מראש, אלא החלטתה, אם להשתתף במפעל מסוים ואם לאו, הייתה מושפעת מנכונותו או מהימנעותו של ההון הפרטי להשתתף במפעל.

ה. המימון היציב של 36 האיגודים מסתכם ליום 31.3.55 ב-159,364,000 ל"י ו-20,514,000 \$; מזה נתנה המדינה 136,539,000 ל"י ו-17,690,000 \$ - דהיינו כ-86% מימונו היציב של האיגוד

לא נעשה בבת אחת אלא תוך תקופה של שנים מספר. בתנאים של יציבות המטבע היו סכומים אלה משקפים את המצב לאשורו. לא כן הדבר, כשמדובר בכספים שנתקבלו בתקופה של שינויים בערך המטבע, כפי שהיה המצב בישראל במשך השנים האחרונות. עובדה זו הניעה את מבקר המדינה לעשות נסיון של ריוואלוואציה, שמהותה ושיטת השימוש בה מוסברות בדו"ח זה במקום אחר (ראה עמוד 54 ואילך).

לפי הריוואלוואציה מסתכם המימון היציב של 36 האיגודים (לפי ערכו ביום 1.4.55) ב-301,307,000 ל"י וחלק המדינה בו ב-251,368,000 ל"י - דהיינו כ-83% (ראה טבלה עמ' 202).

2. ארגון האיגודים

א. מרבית האיגודים נוסדה לאחר קום המדינה. להלן חלוקת האיגודים לפי התקופות בהן החלו בפעולותיהם:

מספר האיגודים	התחלת הפעולות
6	התקופה לפני 15.5.1948
6	15.5.1948 - 31.3.1949
1	1949/50
3	1950/51
11	1951/52
4	1952/53
5	1953/54
—	1954/55
36	סה"כ

ב. ההון החתום של כל 36 האיגודים מסתכם ב-37,545,000 ל"י, וחלק המדינה בו ב-23,901,000 ל"י (שהן 64%). נוסף על זה משתתפים איגודים ממשלתיים מסוימים בהון של איגודים אחרים; השתתפות זו מסתכמת ב-937,000 ל"י (שהן 2.5% מסך הכול ההון החתום של 36 האיגודים), ויש לראות במקרים אלה, בהם איגוד ממשלתי אחד משתתף בהוןם של איגודים אחרים, השתתפות עקיפה מצד המדינה עצמה.

ג. המדינה מיוצגת במועצת התנהלה של כל איגוד, אמנם במקרים מסוימים לא ביחס להשתתפותה בהון החתום או במימון היציב; אולם ייצוג זה כשלעצמו אינו מורה תמיד על משקל השפעתה באיגוד, כיוון שבמקרים רבים נתונות בידי המדינה - בתוקף החוקת מניות-יסוד או על סמך הוראות בתקנות החברה או על ידי הסכמים מיוחדים - זכויות שונות, למן זכות ההכרעה בשטחים מסוימים ועד לזכות וטו כללית.

3. כוחות העבודה

כוחות העבודה, שבאמצעותם מבצעים האיגודים את פעולותיהם, מספרם מסתכם כדלקמן: בשנת 1954/55 העסיקו 36 האיגודים 6,715 פועלים ופקידים, שמשכורתם השנתית באותה שנה הייתה 21,256,000 ל"י. בדרך כלל אין ללמוד ממספר המועסקים את משקלו הכלכלי והיקף פעולותיו של איגוד. לא כל איגוד מבצע את פעולותיו ברג"ע עצמי אלא תכופות על ידי קבלנים (כגון תה"ל, מפעלי ים-המלח ו-עמידר). כן קיימים איגודים (בעיקר קרנות המימון), שאפילו מגנון פקידותי אין להם ואשר פעולותיהם מבוצעות על ידי גוף אחר.

נתונים סטטיסטיים על כל אחד מ-36 האיגודים

(הסברים והערות לסבלאות)

הנתונים הסטטיסטיים, המובאים להלן בטבלאות המצורפות, מושתתים על חומר, שנמסר על ידי האיגודים, ועל המאזנים המאושרים של איגודים אלה. מספר הטבלאות הוא 10; מהן 9 (טבלה א' עד ט'), שכל אחת מהן כוללת ענף כלכלי מיוחד, והעשירית (טבלה י'), המסכמת אותם הנתונים ב-9 הטבלאות הניתנים לסיכום.

בכל טבלה סוכמו המספרים בעמודה האחרונה מצד שמאל. לא סוכמו המספרים הנוגעים לשני הנושאים הבאים: חברי מועצת ההנהלה (כיוון שאין טעם לסכמם); היקף העסקים והתוצאות המשקיות (מפאת ההבדלים במהותם, הקיימים אף באיגודים השייכים לאותו ענף כלכלי).

9 הטבלאות מחלקות את האיגודים לפי הענפים הכלכליים הבאים: א' - פיתוח אוצרות טבע וניצולם; ב' - תעשייה ומלאכה; ג' - חקלאות (לרבות שיווק חקלאי); ד' - תחבורה; ה' - שיכון ובנייה; ו' - מסחר; ז' - חברות מימון; ח' - קרנות מימון; ט' - איגודים (ענפים כלכליים) שונים.

להלן הסברים והערות לנושאים שאליהם מתיחסים הנתונים בטבלאות.

(א) שנת התחלת הפעולות

המדובר בשנה, בה החל האיגוד בפעולותיו, ולא בשנת ייסודו או בשנה, שבה החלה הממשלה משתתפת בו.

(ב) ההון התחום וחלוקתו בין השותפים

השותפים מיוגר ל-8 קבוצות:

(1) "המדינה";

(2) "איגודים ממשלתיים";

(3) "מוסדות לאומיים" - הם הסוכנות היהודית לארץ ישראל, הקרן הקימת לישראל וקרן היסוד;

(4) "מוסדות ציבוריים אחרים" - בקבוצה זו כלולים, בין השאר, גופים כגון: מועצות מקומיות ואזוריות; מוסדות כמו הבנק הלאומי לישראל בע"מ וחברת "פיקא";

(5) "הסקטור השיתופי" - כולל את מוסדות הסתדרות העובדים למיניהם, כגון בנק הפועלים, סולל בונה והמשביר המרכזי;

(6) "הסקטור הפרטי" - כולל אנשים פרטיים וחברות פרטיות בישראל;

(7) "משקיעי חוץ לארץ" - בקבוצה זו נכללים אנשים פרטיים וחברות שמקום מושבם בחוץ לארץ;

(8) ב-"שונים" נכללו שותפים, שאין אפשרות לשבצם באף אחת מהקבוצות הנ"ל.

(ג) מועצת ההנהלה

כאן מובא מספר חברי ההנהלה ונציגי הממשלה, שנתמנו למעשה, ולא מספר החברים או הנציגים, שמותר למנותם.

(ד) המימון

(1) "הלוואות לטוח ארוך" פירושן - ההלוואות שנתקבלו לתקופה של 3 שנים ומעלה. המספרים המובאים מראים את היתרות של הלוואות אלו ליום 31 במארס 1955.

(2) "הענקות של המדינה" פירושן - הסכומים, שהמדינה נתנה לאיגוד, בלא שהאיגוד יהיה חייב להחזירם או לתת בעבורם תמורה בצורת מגיות או בדרך אחרת.

- (3) „הקצבות המדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה“ — הם סכומים, שהמדינה נתנה לאיגודים ואשר לא נקבע סופית, אם יחשבו כהלוואות, כתשלומים על חשבון מניות או כהענקות.
- (4) „ס״ה המימון“ מביא את סיכום הסכומים, שנחבלו מארבעת המקורות המנויים לעיל, דהיינו: ההון הנפרע, ההלוואות לטוח ארוך, ההענקות של המדינה והקצבות מהמדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה.

(ה) היקף העסקים בשנת 1954/55

- (1) הנושא „היקף העסקים“ מתחלק לשנים: „השקעות“ ו-„מחזור“.
- (2) ב„השקעות“ מובאים מספרים על גודל ההשקעות באותם האיגודים, שמטרתם היא השקעות (כגון: „תכנון המים לישראל בע״מ“ ו-„מחצבי ישראל“), ואינם מובאים בו הסכומים, שהושקעו בנכסי קבע של האיגודים, שמטרתם ייצור, בנייה, מסחר וכדומה.
- (3) משמעות „מחזור“ לגבי כל איגוד מוסברת בהערה בשולי הטבלה.
- (4) הפריט „מזה יצוא לחוץ לארץ“ מביא את סכומי היצוא, כפי שהם רשומים בפנקסי האיגוד.

(ו) התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר

בנושא זה ניתנות התוצאות ב־3 שנות הכספים האחרונות; כל המספרים שאובים מן המאזנים המאושרים. במקרים, שעדיין לא פורסם מאזן מאושר לשנה המתאימה, או שהאיגוד מטבע מהותו לא נוצר לשאת פירות, או שהאיגוד נמצא עדיין בשלב של כינון ולא הגיע לשלב של עשיית פירות, צוין הדבר בטבלאות בסימני היכר מיוחדים.

(ז) העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55

- (1) מספר העובדים כולל את כל העובדים הקבועים, פקידים ופועלים, וכן את העובדים הארעיים; לגבי העובדים הארעיים ניתן המספר הממוצע לשנה (למשל: 2 פועלים, שעבדו 6 חודשים כל אחד, נחשבים כעובד אחד).
- (2) המשכורת כוללת את המשכורת ברוטו, ששולמה לעובד, ואת התוספות הסוציאליות (כגון: חלק המעביד בביטוח הלאומי, במס המקביל, תשלומי הבראה שנתיים), כפי שהן רשומות בפנקסי האיגוד בחשבונות המתאימים.

רשימת הטבלאות:

- א. נתונים סטטיסטיים על האיגודים לפיתוח אוצרות טבע וניצולם
- ב. נתונים סטטיסטיים על האיגודים לתעשייה ומלאכה
- ג. נתונים סטטיסטיים על האיגודים לחקלאות (לרבות שיווק חקלאי)
- ד. נתונים סטטיסטיים על האיגודים לתחבורה
- ה. נתונים סטטיסטיים על האיגודים לשיכון ובנייה
- ו. נתונים סטטיסטיים על האיגודים למסחר
- ז. נתונים סטטיסטיים על האיגודים (חברות) למימון
- ח. נתונים סטטיסטיים על האיגודים (קרנות) למימון
- ט. נתונים סטטיסטיים על איגודים (ענפים כלכליים) שונים
- י. סיכום הנתונים הסטטיסטיים על האיגודים לפי ענפים כלכליים

נתונים סטטיסטיים על האיגודים לפיתוח אוצרות טבע וניצולם

טבלה א'

(לפי המצב ליום 31.3.55)

סך-הכול (5) - (1)	שמות האיגודים					סוגי הנתונים
	מפעלי ים המלח בע"מ (5)	חברת חרסית וחול נד בננב בע"מ (4)	חברת פוספטים בננב בע"מ (3)	מחצבי ישראל (2)	תכנון המים לישראל בע"מ (1)	
	1952	1952	1952	1950	1952	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	%	ב. תקון התחום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 6,046	— 3,660	— 86	— 1,000	— 1,000	— 300	ס"ח תקון התחום
70 4,236	58 2,130	59 51	90 900	99.9 999	52 156	מזה - מהמדינה
2 100	— —	— —	10 100	— —	— —	מאיגודים ממשלתיים
2 144	— —	— —	— —	— —	48 144	ממוסדות לאומיים
— —	— —	— —	— —	— —	— —	ממוסדות ציבוריים אחרים
6 345	9 310	41 35	— —	— —	— —	מהמקטור השיתופי
— —	— —	— —	— —	— —	— —	מהמקטור הפרטי
20 1,220	33 1,220	— —	— —	— —	— —	ממשקיעי תוך לארץ
— 1	— —	— —	— —	0.1 1	— —	מאת שונים
						ג. מועצת ההנהלה מספר חברי המועצה מזה נציגי הממשלה
	13 10	9 5	9 8	9 9	10 6	
%	%	%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
— 5,245	— 3,660	— 60	— 1,000	— 225	— 300	(1) תקון הנפרע
66 3,436	58 2,130	42 25	90 900	100 225	52 156	(2) מזה מהמדינה
— 12,840	— 6,284	— 40	— 2,979	— 3,075	— 462	(3) יתרת התלוואות לפי תקן ארץ
— 3,216	— 2,722	— —	— —	— 494	— —	\$
96 12,348	100 6,284	25 10	100 2,979	100 3,075	— —	(4) מזה מהמדינה
66 2,124	60 1,630	— —	— —	100 494	— —	\$
— —	— —	— —	— —	— —	— —	(5) הענקות של המדינה
— 13	— —	— —	— —	— —	— 13	\$
— 16,205	— —	— —	— —	— 2,580	— 13,625	(6) הקצבות של המדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה
— 1,542	— —	— —	— —	— 1,542	— —	ל"י
— 34,290	— 9,944	— 100	— 3,979	— 5,880	— 14,387	\$
— 4,771	— 2,722	— —	— —	— 2,036	— 13	(7) ס"ח המימון: (1)+(3)+(5)+(6)
93 31,989	85 8,414	35 35	97 3,879	100 5,880	95 13,781	(8) מזה מהמדינה: (2)+(4)+(5)+(6)
77 3,679	60 1,630	— —	— —	100 2,036	100 13	\$
— 53,293	— 15,756	— 127	— 5,616	— 13,565	— 18,229	(9) ריוואלואציה של ס"ח המימון: (7)
91 48,658	79 12,425	31 40	97 5,437	100 13,565	94 17,191	(10) מזה מהמדינה: (8)
						ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	—	—	—	—	—	השקעות האיגוד
	—	—	—	—	—	מחזור
	—	—	—	—	—	מזה יצוא לחו"ל
						ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1) (באלפי ל"י)
	**	**	164 {	•	•	בשנת 1952/53
	**	+0.4	•	•	•	בשנת 1953/54
	**	***	•	•	•	בשנת 1954/55
						ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
1934	532	4	161	245	992	מספר העובדים
5,597	1,668	10	678	779	2,462	משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

- (2) מדובר באיגוד הממשלתי, להבדיל מחברת האשלגן לא"י בע"מ, שנוסדה בשנת 1930
- (3) השקעות בתכנון וחקמת מפעלי מים
- (4) השקעות במחקרים וניסויים
- (5) פריון מסכירות

- (1) משמעות הסימנים
- + רווח
- הפסד
- המפעל לא נועד לשאת רווחים
- המפעל עדיין בשלב של כינון
- *** עדיין לא פורסם מאון

נתונים סטטיסטיים על האיגודים לתעשייה ומלאכה

(לפי המצב ליום 31-3-55)

סך-הכול	שמות האיגודים				סוגי הנתונים
	נפים בע"מ	"פשתן", חברה ליצור פשתן ופיבים בע"מ	מפעלי סוכר ישראליים (1951) בע"מ	דשנים וחומרים חמימים בע"מ	
(4) - (1)	(4)	(3)	(2)	(1)	
	1949	1951	1951	1946	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	ב. הון החתום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 5,069	— 24	— 50	— 500	— 4,495	ס"ה הון החתום
39 1,963	12 3	— —	— —	44 1,960	מזה - מהמדינה
5 267	— —	1 ל"י (2)	33 167	2 100	מאיגודים ממשלתיים
— —	— —	— —	— —	— —	ממוסדות לאומיים
9 463	— —	— —	— —	10 463	ממוסדות ציבוריים אחרים
15 752	44 10.5	50 25	67 333	9 383	מהמקטור השיתופי
4 207	— —	50 25	— —	4 182	מהמקטור הפרטי
28 1,417	44 10.5	— —	— —	31 1,407	ממשקיעי חוץ לארץ
— —	— —	— —	— —	— —	מאת שונים
					ג. מועצת ההנהלה מספר חברי המועצה מזה נציגי הממשלה
	6 1	7 2	6 2	26 8	
%	%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
— 4,931	— 24	— 44	— 500	— 4,363	(1) הון הנפרע
40 1,963	12 3	— —	— —	45 1,960	(2) מזה מהמדינה
— 8,165	— —	— 135	— 2,464	— 5,566	(3) יתרת ההלוואות לפונד ארוך
— 7,320	— —	— —	— 434	— 6,886	\$
52 4,236	— —	— —	— —	76 4,236	(4) מזה מהמדינה
80 5,886	— —	— —	— —	85 5,886	\$
— —	— —	— —	— —	— —	(5) הענקות של המדינה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— —	— —	— —	— —	— —	(6) הקצבות של המדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה
— —	— —	— —	— —	— —	ל"י
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 13,096	— 24	— 179	— 2,964	— 9,929	(7) ס"ה המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
— 7,320	— —	— —	— 434	— 6,886	\$
47 6,199	12 3	— —	— —	62 6,196	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6)
80 5,886	— —	— —	— —	85 5,886	\$
— 33,758	— 88	— 299	— 4,920	— 28,451	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7)
57 19,259	13 11	— —	— —	68 19,248	ל"י
					(10) מזה מהמדינה: (8)
		%		%	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	— (4) 139	— (4) 86	— **	— (3) 7,047	השקעות האיגוד מחזור
	— —	6 5	— —	14 996	מזה יצוא לח"ל
					ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (באלפי ל"י)
	+1	(5 = 24	**	+10	בשנת 1952/53
	+3	(5 = 22	**	+69	בשנת 1953/54
	+3	(5 = 89	**	***	בשנת 1954/55
					ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
1,070	25	28	38	979	מספר העובדים
3,491	86	49	103	3,253	משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

- (2) מניית-יבור
(3) פריון ממכירות והכנסות מחלקת התגרסה
(4) פריון ממכירות
(5) המאזן נערך ליום 31 בדצמבר

(1) משמעות הסימנים

- + רווח
- הפסד
* המפעל לא נועד לשאת רווחים
** המפעל עדיין בשלב של כינון
*** עדיין לא פורסם מאזן

נתונים סטטיסטיים על האיגודים לחקלאות (לרבות שיווק חקלאי)

(לפי המצב ליום 31-3-55)

טבלה ג'

סך-הכול (4) - (1)	שמות האיגודים				סוגי הנתונים
	מסעי האומה בע"מ (1)	חברי ישראל (2)	המועצה לשיווק פרי הדר (3)	עלי טבק בע"מ (4)	
	1951	1952	1947	1953	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	ב. הון החתום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 607	— 500	— —	— —	— 107	ס"ה הון החתום
82 500	100 500	— —	— —	— —	מזה — מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— 2 ל"י 2	מאיגודים ממשלתיים
18 107	— —	— —	— —	100 107	ממוסדות לאומיים
— —	— —	— —	— —	— —	ממוסדות ציבוריים אחרים
— —	— —	— —	— —	— —	מהמקטור השיתופי
— —	— —	— —	— —	— —	מהמקטור הפרטי
— —	— —	— —	— —	— —	ממשקיעי חוץ לארץ
— —	— —	— —	— —	— —	מאת שונים
					ג. מועצת ההנהלה
	7	6	6	6	מספר חברי המועצה
	7	3	3	1	מזה ג'ניני הממשלה
%	%	%	%	%	ד. המימון
— 555	— 450	— —	— —	— 105	(באלפי ל"י או אלפי \$)
81 450	100 450	— —	— —	— —	(1) הון הנפרע
— —	— —	— —	— —	— —	(2) מזה מהמדינה
— 2,587	— 2,587	— —	— —	— —	(3) יתרת תחלואות לטווח ארוך
— —	— —	— —	— —	— —	\$
73 1,884	73 1,884	— —	— —	— —	(4) מזה מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 121	— —	— 16	— 55	— 50	(5) הענקות של המדינה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 150	— —	— —	— —	— 150	(6) הקצבות של המדינה, שמטרתן עדיין לא הוגדרה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 3,413	— 3,037	— 16	— 455	— 305	(7) ס"ה המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
— —	— —	— —	— —	— —	\$
76 2,605	77 2,334	100 16	100 55	66 200	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6)
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 4,390	— 3,978	— 16	— 57	— 339	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7)
74 3,259	75 2,978	100 16	100 57	61 208	(10) מזה מהמדינה: (8)
					ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	—	—	—	—	השקעות האיגוד
	(3 807	(3 3,338	(5 65,000	(6 187	מחזור
	2.3	—	89 57,651	—	מזה יצוא לחו"ל
					ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1)
					(באלפי ל"י)
	7 = 49	—	—	—	בשנת 1952/53
	(8 = 308	—	—	—	בשנת 1953/54
	—	—	—	—	בשנת 1954/55
					ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
	628	148	108	6	מספר העובדים
890 1,832	1,196	273	350	13	משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

- (1) משמעות הסימנים
+ רווח
- הפסד
* המפעל לא נועד לשאת רווחים
** המפעל עדיין בשלב של כינון
*** עדיין לא פורסם מאזן
- (2) מניות יסוד
(3) מדיון ממכירת תוצרת בעונת 1953/54
(4) נוסף על זה קיימת רזרבה בסך 4,070,000 ל"י בקירוב, שיצרה המועצה ע"י נביית תוספת מחיר על חומרים שקנתה בשביל הפרדסנים
(5) מדיון משיווק פרי בעונת 1953/54 (המועצה כיצעה גם קניות בשביל הפרדסנים בשווי של 14,400,000 ל"י)
(6) קניות טבק, כיוון שעד 31-3-55 לא נמכר עדיין חיבול
(7) לתקופה 1-1-52 עד 31-12-52 (8) לתקופה 1-1-53 עד 31-3-54
(9) תחפסד נובע ממדיניות מכוונת לתמיכה במגדלי הטבק (סובסידיות)

נתונים סטטיסטיים על האיגודים לתחבורה

(לפי המצב ליום 31-3-55)

סך-הכול (3) - (1)	שמות האיגודים			סוגי הנתונים
	מפעלי תובלה בע"מ (3)	ארקיע, קוי תעופה בישראל בע"מ (2)	אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ (1)	
	1952	1950	1948	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	ב. תהון החתום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 2,661	— 376	— 100	— 2,185	ס"ח תהון החתום
59 1,560	67 250	— —	60 1,310	מזה — מהמדינה
2 50	— —	50 50	— —	מאיגודים ממשלתיים
12 325	— —	— —	15 325	ממוסדות לאומיים
— —	— —	— —	— —	ממוסדות ציבוריים אחרים
8 225	33 125	50 50	2 50	מהמקטור השיתומי
— —	— —	— —	— —	מהמקטור הפרטי
— —	— —	— —	— —	ממשקיעי חוץ לארץ
19 501	— 1	— —	23 500	מאת שונים
	7 5	8 2	13 7	ג. מועצת ההנהלה מספר חברי המועצה מזה נציגי הממשלה
%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
— 2,358	— 282	— 93	— 1,983	(1) תהון הנפרע
62 1,467	56 157	— —	66 1,310	(2) מזה מהמדינה
— 1,670	— 148	— —	— 1,522	(3) יתרת תחלואות לסוון ארוך
— 3,103	— 1,156	— —	— 1,947	\$
31 513	100 148	— —	24 365	(4) מזה מהמדינה
91 2,819	82 952	— —	96 1,867	\$
— —	— —	— —	— —	(5) הענקות של המדינה
— —	— —	— —	— —	\$
— —	— —	— —	— —	(6) הקצבות של המדינה, שמטרתן עדיין
— —	— —	— —	— —	לא הוגדרה
— 4,028	— 430	— 93	— 3,505	(7) ס"ח המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
— 3,103	— 1,156	— —	— 1,947	\$
49 1,980	71 305	— —	48 1,675	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6)
91 2,819	82 952	— —	96 1,867	\$
— 15,164	— 3,144	— 198	— 11,822	(9) ריוואלואציה של ס"ח המימון: (7)
72 10,889	83 2,598	— —	70 8,291	(10) מזה מהמדינה: (8)
	— (3) 1,028	— (2) 224	% — (2) 13,743	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	—	—	74 (4) 10,203	השקעות האיגוד מחזור מזה יצוא לחו"ל
	** (3) + 4 (5) + 54	(3) + 9 (3) + 3 ***	(5) - 92 *** ***	ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1) (באלפי ל"י)
				בשנת 1952/53
				בשנת 1953/54
				בשנת 1954/55
1,110	76	12	1,022	ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
5,717	229	44	5,444	מספר העובדים משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

(2) פדיון מדמי נסיעה וחובלה
(3) פדיון מדמי חובלה
(4) הכנסה במטבע חוץ
(5) המאזן נערך ליום 31 בדצמבר

(1) משמעות הסימנים
+ רווח
- הפסד
• המפעל לא נועד לשאת רווחים
•• המפעל עדיין בשלב של כינון
••• עדיין לא פורסם מאז

נתונים סטטיסטיים על האיגודים לשיכון ובנייה

(לפי המצב ליום 31-3-55)

טבלה ה'

סך-הכול (1) - (4)	שמות האיגודים				סוגי הנתונים
	חברה כלכלית לירושלים בע"מ (4)	דיוור למשותרי המלחמה בע"מ (3)	אפירדרי חברת לשכון בע"מ (2)	"עמידר" בע"מ (1)	
	1948	1945	1950	1949	א. שנת ההחלת הפעולות
%	%	%	%	%	ב. הון התחום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 6,929	— 919	— 10	— 1,000	— 5,000	ס"ח הון התחום
68 4,740	53 488	20 2	50 500	75 3,750	מזה - מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— —	מאגודים ממשלתיים
23 1,550	32 294	80 8	— —	25 1,250	מספרות לאומיים
8 570	7 69	— —	50 500	— —	מספרות ציבוריים אחרים
0.4 26	3 25	— —	— —	— —	מהמקטור השיתופי
0.6 43	5 43	— —	— —	— —	מהמקטור הפרטי
— —	— —	— —	— —	— —	ממשקיעי חוץ לארץ
— —	— —	— —	— —	— —	מאת שונים
					ג. מועצת ההנהלה
	19 9	8 1	8 3	15 11	מספר חברי המועצה
					מזה נציגי הממשלה
%	%	%	%	%	ד. המימון
— 6,913	— 903	— 10	— 1,000	— 5,000	(1) הון הנפרע (באלפי ל"י או אלפי \$)
69 4,740	54 488	20 2	50 500	75 3,750	(2) מזה מהמדינה
— 38,898	— 315	— 1,064	— 1,500	— 36,019	(3) יתרת החלואות לשווח ארוך
— —	— —	— —	— —	— —	\$
92 35,957	71 223	31 332	2 24	98 (2 35,378)	(4) מזה מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— —	— —	— —	— —	— —	(5) הענקות של המדינה
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 52	— 52	— —	— —	— —	(6) הקצבות של המדינה שמטרתן עדיין
— —	— —	— —	— —	— —	לא הונדרה
— 45,863	— 1,270	— 1,074	— 2,500	— 41,019	(7) ס"ח המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
— —	— —	— —	— —	— —	\$
89 40,749	60 763	31 334	21 524	95 39,128	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (3) + (6)
— —	— —	— —	— —	— —	\$
— 88,974	— 3,400	— 4,685	— 5,091	— 75,798	(9) ריוואלואציה של ס"ח המימון: (7)
84 74,876	49 1,662	24 1,147	25 1,251	93 70,816	(10) מזה מהמדינה: (8)
					ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	—	—	—	—	השקעות האיגוד
	124	17	211	9,918	מחזור
					מזה יצוא לחו"ל
					ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1)
					(באלפי ל"י)
	+3	+6	+29	+18	בשנת 1952/53
	+5	+5	+68	+8	בשנת 1953/54
	***	***	***	***	בשנת 1954/55
					ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
725	12	—	52	661	מספר העובדים
1,943	39	—	124	1,780	משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

(2) קיים הסכם בין החברה לבין האוצר על הקצאת מניות למדינה בסכום של 14 מיליון ל"י תמורת חלק מהחלואות לשווח ארוך
(3) מזה פריון ממכירת דירות - 6,562,000 ל"י. מהשכרת דירות - 3,356,000 ל"י (כולל נביית דמי שכירות לשוכות נופים אחרים)
(4) אחרי ביטול הפרשות משנים קודמות בסך 141,700 ל"י וחישוב פחת על חלק מן הבתים בשיעור של 40% מהפחת על שאר הבתים
(5) מזה פריון ממכירת דירות - 169,000 ל"י. מהשכרת דירות - 42,000 ל"י (6) ריבית על החלואות ומשכנתאות
(7) מזה פריון ממכירת מבנים וחלקי מבנים - 24,000 ל"י. מהשכרת מבנים וחלקי מבנים - 40,000 ל"י. והחלואות שניתנו לחרשתנים ולבעלי מלאכה - 60,000 ל"י (8) המאזן נערך ליום 30 בספטמבר (9) פעולות החברה מבוצעות ע"י "עמידר" פעולות החברה מבוצעות ע"י "עמידר"

(1) משטעות חסימים

+ רווח
= הפסד
• המפעל לא נועד לשאת רווחים
** המפעל עדיין בשלב של כינון
*** עדיין לא פורסם מאזן

נתונים סטטיסטיים על האיגודים למסחר

(לפי המצב ליום 31-3-55)

סך-הכול	שמות האיגודים				סוגי הנתונים
	חלפים חקלאיים בע"מ	חברת להשקעות בחקלאות בע"מ	שקם בע"מ	חברת הדלק הישראלית בע"מ	
(4) - (1)	(4)	(3)	(2)	(1)	
	1954	1952	1950	1952	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	ב. ההון הנתון והחלקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 1,881	— (2 6	— 250	— 325	— 1,300	ס"ה ההון הנתון
24 455	— 1 ל"י 3	— —	100 325	10 130	מזה — מהמדינה
13 250	— 1 ל"י 4	100 250	— —	— —	מאיגודים ממשלתיים
— —	— 1 ל"י 4	— —	— —	— —	ממוסדות לאומיים
7 130	— —	— —	— —	10 130	ממוסדות ציבוריים אחרים
12 229	17 1	— —	— —	18 228	מהסקטור השירותי
12 232	83 (2 5	— —	— —	17 227	מהסקטור הפרטי
28 520	— —	— —	— —	40 520	ממשקיעי חוץ לארץ
4 65	— —	— —	— —	5 65	מאת שונים
	6 1	3 3	10 10	13 2	ג. מועצת ההנהלה
					מספר חברי המועצה
					מזה נציגי הממשלה
%	%	%	%	%	ד. המימון
— 1,839	— (2 6	— 250	— 325	— 1,258	(באלפי ל"י או אלפי \$)
25 455	— —	— —	100 325	10 130	(1) הון הנפרע
— 318	— —	— —	— 18	— 300	(2) מזה מהמדינה
— 14	— —	— —	— 14	— —	(3) יתרת ההלוואות לטווח ארוך
1 18	— —	— —	100 18	— —	(4) מזה מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— —	(5) הענקות של המדינה
— —	— —	— —	— —	— —	(6) הקצבות של המדינה שמטרתן עריין
— 50	— —	— 50	— —	— —	לא הוגדרה
— —	— —	— —	— —	— —	(7) ס"ה המימון: (1) + (2) + (3) + (4) + (5) + (6)
— 2,207	— 6	— 300	— 343	— 1,558	(8) מזה מהמדינה: (2) + (3) + (4) + (5) + (6)
— 14	— —	— —	— 14	— —	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7)
24 523	— —	17 50	100 343	8 130	(10) מזה מהמדינה: (8)
— 3,813	— 6	— 377	— 1,107	— 2,323	
35 1,325	— —	19 73	95 1,044	9 208	
	— —	— —	— —	— —	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55
	(7 36	(5 3,519	(6 12,290	(5 20,747	השקעות האיגוד
	— —	— —	— —	— —	מחזור
					מזה יצוא לחו"ל
	— —	+55	(9 +391	(8 +47	ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1)
	— —	+31	(10 +199	(8 +259	בשנת 1952/53
	(8 +0.3	+55	***	(8 +632	בשנת 1953/54
					בשנת 1954/55
855	6	3	762	84	ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
2,302	11	11	2,124	156	מספר העובדים
					משכורת ושכר עבודה
					(באלפי ל"י)

- (2) בכלל זה 2,000 ל"י ע"ח מניות שעדיין לא הוקצו (3) מניה מכרעת
 (4) מניית-יסוד (5) מדיון ממכירות
 (6) מדיון ממכירות וחכמות משירותים ומפעולות אחרות (7) דמי עמלה
 (8) המאזן נערך ליום 31 בדצמבר
 (9) לתקופה 1-7-53 עד 30-6-53
 (10) לתקופה 1-7-53 עד 31-3-54

1) משמעות הסימנים

- + רווח
 - הפסד
 • המפעל לא נועד לשאת רווחים
 ** המפעל עדיין בשלב של כינון
 *** עדיין לא מורסם מאזן

נתונים סטטיסטיים על האיגודים (חברות) למימון

(לפי המצב ליום 31-3-55)

סך-הכול (4) - (1)	שמות האיגודים				סוגי הנתונים
	אוצר החייל בע"מ	בנק למלאכה בע"מ	אוצר לתעשיה בע"מ	בנק ישראל להקלות בע"מ	
	1946	1954	1944	1951	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	ב. הון התחום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
— 9,171	— 34	— 387	— 400	— 8,350	ס"ה הון התחום
91 8,350	1 (2 0.3)	65 250	25 100	96 8,000	פזח - מהמדינה
— —	— —	— —	— —	— —	מאגודים ממשלתיים
1 112	35 12	— —	12.5 50	0.5 50	ממוסדות לאומיים
3 250	— —	— —	62.5 250	— —	ממוסדות ציבוריים אחרים
3 317	— —	4 17	— —	3.5 300	מהמסגור השיתופי
2 142	64 22	31 120	— —	— —	מהמסגור הפרטי
— —	— —	— —	— —	— —	ממשקיעי הון לארץ
— —	— —	— —	— —	— —	מאת שונים
	27 4	13 7	11 2	14 14	ג. מועצת התנהלה מספר חברי המועצה פזח נציגי הממשלה
%	%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
— 8,710	— (3 34)	— 376	— 400	— 7,900	(1) הון הנפרע ל"י
91 7,900	1 (2 0.3)	66 250	25 100	96 7,550	(2) פזח מהמדינה ל"י
— 42,260	— 2,551	— 293	— 8,616	— 30,800	(3) יתרת ההלוואות לפזח ארוך ל"י
— 5,306	— —	— —	— 4,891	— 415	(4) פזח מהמדינה \$
99 41,982	89 2,273	100 293	100 8,616	100 30,800	(5) הענקות של המדינה ל"י
100 5,306	— —	— —	100 4,891	100 415	(6) הקצבות של המדינה, שמטרתן עדיין לא תוגדרה \$
— —	— —	— —	— —	— —	(7) ס"ה המימון: (1) + (3) + (5) + (6) ל"י
— 50,970	— (3 2,585)	— 669	— 9,016	— 38,700	(8) פזח מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6) ל"י
— 5,306	— —	— —	— 4,891	— 415	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7) ל"י
98 49,882	88 2,273	81 543	97 8,716	99 38,350	(10) פזח מהמדינה: (8) ל"י
100 5,306	— —	— —	100 4,891	100 415	
— 90,685	— 7,353	— 862	— 25,049	— 57,421	
96 87,202	87 6,371	82 708	92 23,104	99 57,019	
	—	—	—	—	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	(4 2,117)	(4 3,499)	(5 5,531)	(4 30,129)	השקעות האיגוד מחזור
	—	—	—	—	פזח יצוא לחו"ל
	(6 + 1)	—	(6 + 75)	+ 48	ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1) (באלפי ל"י)
	(6 + 6)	—	(6 + 83)	+ 214	בשנת 1952/53
	(6 + 22)	(6 + 5)	(6 + 154)	+ 326	בשנת 1953/54
					בשנת 1954/55
110	33	12	8	57	ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
325	98	29	25	162	מספר העובדים משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

(1) משמעות הסימנים

+ רווח

- הפסד

• המפעל לא נועד לשאת רווחים

** המפעל עדיין בשלב של כינון

*** עדיין לא פורסם מאזן

(2) מניות-יכוד

(3) נוסף על זה קיבלה החברה סך 60,500 ל"י ע"ה מניות

שעדיין לא הוקצו (כולל פרמיות שהסתכמו ביום 31-3-55

בי"ל 11,451 ל"י)

(4) הלוואות שניתנו

(5) הלוואות שניתנו בתקופת 1-1-54 עד 31-12-54

(6) המאזן נערך ליום 31 בדצמבר

נתונים סטטיסטיים על האיגודים (קרנות) למימון

(לפי המצב ליום 31-3-55)

סך הכול	שמות האיגודים					סוגי הנתונים
	קרן משיק עזר לעולים (1)	קרן למתן הלוואות למתישבים במושבים חדשים (2)	קרן התחייבות הצעירה (3)	קרן חייג (ליד בנק ישראל להקלאות בע"מ) (4)	קרן חייג (ליד חברת "ניר" בע"מ) (5)	
(5) - (1)	1949	1951	1954	1952	1949	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	%	%	ב. הון החתום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
—	1,300	2,750	750	102	129	ס"ה הון החתום
41	500	1,250	250	72	25	מזה - מהמדינה
5	—	—	250	20	—	מאיגודים ממשלתיים
32	500	800	250	—	49	ממוסדות לאומיים
—	—	—	—	—	—	ממוסדות ציבוריים אחרים
22	300	700	—	10	55	מהמקטור השיתופי
—	—	—	—	—	—	מהמקטור הפרטי
—	—	—	—	—	—	ממשקיעי חוץ לארץ
—	—	—	—	—	—	מאת שונים
	3	3	3	3	5	ג. מועצת ההנהלה
	1	1	1	1	1	מספר חברי המועצה
						מזה נציגי הממשלה
%	%	%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
—	1,141	2,250	675	102	128	(1) הון הנפרד
36	464	750	250	72	25	(2) מזה מהמדינה
—	781	—	—	—	—	(3) יתרת ההלוואות למוות ארוך
—	—	—	—	—	—	(4) מזה מהמדינה
100	781	—	—	—	—	(5) הענקות של המדינה
—	70	—	—	—	—	(6) הקצבות של המדינה, שפותרן
—	—	—	—	—	—	עדיין לא חוגגה
—	—	—	—	—	—	(7) ס"ה המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
—	1,992	2,250	675	102	128	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6)
47	1,315	750	250	72	25	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7)
—	5,277	3,953	948	161	445	(10) מזה מהמדינה: (8)
52	3,402	1,639	363	108	98	
	—	—	—	—	—	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	2,101	2,105	684	81	60	השקעות האיגוד
	—	—	—	—	—	מחזור
						מזה יצוא לחו"ל
						ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1) (באלפי ל"י)
						בשנת 1952/53
						בשנת 1953/54
						בשנת 1954/55
						ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
						מספר העובדים
						משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

(2) מזה הלוואות שניתנו 544,000 ל"י ופריון מסכירת ציוד חקלאי 467,000 ל"י
 (3) הלוואות שניתנו
 (4) ראה "קרנות המימון" בהלק חרביעי של הפקירה
 (5) הרווח המסתכם ב-55 ל"י
 (6) מדובר במסחן הציוד והחומרים השייך לקרן
 (7) הפעולות השוטפות מבוצעות ע"י המוסד הבנקאי המשתתף

(1) משמעות הסימנים

+ רווח
 - הפסד
 • המפעל לא נועד לשאת רווחים
 ** המפעל עדיין בשלב של כינון
 *** עדיין לא פורסם מאזן

נתונים סטטיסטיים על איגודים (ענפים כלכליים) שונים

(לפי המצב ליום 31-3-55)

כך-הכול (3) - (1)	שמות האיגודים			סוגי הנתונים
	מפעל חפים	החברה למפעלי כלכלת ותרבות לעובדי המדינה בע"מ	קופת הפנסיה למטרי מערכת החינוך בישראל בע"מ	
	1951	1953	1952	א. שנת התחלת הפעולות
%	%	%	%	ב. ההון והתחום וחלוקתו בין השותפים (באלפי ל"י)
150	— ⁽²⁾	150	— ⁽²⁾	כ"ה ההון והתחום
—	—	—	—	מזה — מהמדינה
—	—	—	—	מאיגודים ממשלתיים
—	—	—	—	ממוסדות לאומיים
—	—	—	—	ממוסדות ציבוריים אחרים
100	—	100	—	מהסקטור השיתופי
—	—	—	—	מהסקטור הפרטי
—	—	—	—	ממשקיעי חוץ לארץ
—	—	—	—	מאת שונים
	6 2	8 4	8 4	ג. מועצת ההנהלה מספר חברי המועצה מזה נציגי הממשלה
%	%	%	%	ד. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
150	— ⁽²⁾	150	— ⁽²⁾	(1) חלקו הנפרד
—	—	—	—	(2) מזה מהמדינה
—	—	—	—	(3) יתרת ההלוואות לטווח ארוך
—	—	—	—	\$
—	—	—	—	ל"י
—	—	—	—	\$
—	—	—	—	ל"י
—	—	—	—	(4) מזה מהמדינה
—	—	—	—	\$
—	—	—	—	(5) הענקות של המדינה
—	—	—	—	\$
—	—	—	—	(6) הקצבות של המדינה שמתרתן עדיין לא הוגדרה
200	—	200	—	ל"י
—	—	—	—	\$
350	—	350	—	(7) כ"ה המימון: (1) + (3) + (5) + (6)
—	—	—	—	\$
57	—	57	—	(8) מזה מהמדינה: (2) + (4) + (5) + (6)
—	—	—	—	ל"י
—	—	—	—	\$
446	—	446	—	(9) ריוואלואציה של כ"ה המימון: (7)
290	—	290	—	ל"י
65	—	65	—	(10) מזה מהמדינה: (8)
	— ⁽⁵⁾ 2,000	— ⁽⁴⁾	— ⁽³⁾ 388	ה. היקף העסקים בשנת 1954/55 (באלפי ל"י)
	—	—	—	השקעות האיגוד
	—	—	—	מחזור
	—	—	—	מזה יצוא לחו"ל
	+581	..	+35	ו. התוצאות המשקיות לפי המאזן המאושר (1)
	+678	..	***	(באלפי ל"י)
	+794	..	***	בשנת 1952/53
				בשנת 1953/54
				בשנת 1954/55
18	10	— ⁽⁴⁾	8	ז. העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
48	35	—	13	מספר העובדים
				משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)

- (2) חברה מוגבלת בערכות
(3) סכום הפנסיות ששולמו
(4) עדיין לא הוחל בפעולות
(5) פריון ממכירת כרטיסי הנדלה
(6) ריווחים מכספים שהושקעו

- (1) משמעות הסימנים
+ רווח
- הפסד
* המפעל לא נועד לשאת רווחים
** המפעל עדיין בשלב של כינון
*** עדיין לא פורסם מאזן

סיכום הנתונים הסטטיסטיים על 36 האיגודים לפי ענפים כלכליים

(לפי המצב ליום 31.3.55)

סך הכול (טבלאות א-ט')	איגודים (ענפים כלכליים) שונים (טבלה ט')	קרנות מימון (טבלה ח')	חברות מימון (טבלה ז')	מסחר (טבלה ו')	שיכון ובנייה (טבלה ה')	תחבורה (טבלה ד')	חקלאות (לרבות שיווק חקלאי) (טבלה ג')	תעשייה ומלאכה (טבלה ב')	פיתוח אוצרות טבע וניצולם (טבלה א')	סוגי הנתונים
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	א. הון התחום והלוואות בין השותפים (באלפי ל"י)
— 37,545	— 150	— 5,031	— 9,171	— 1,881	— 6,929	— 2,661	— 607	— 5,069	— 6,046	ס"ה הון התחום
64 23,901	— —	41 2,097	91 8,350	24 455	68 4,740	59 1,560	82 500	39 1,963	70 4,236	מזה — מהמדינה
2.5 937	— —	5 270	— —	13 250	— —	2 50	— —	5 267	2 100	מאגודים מסחריים
10 3,837	— —	32 1,599	1 112	— —	23 1,550	12 325	18 107	— —	2 144	מספרות לאומיים
4 1,413	— —	— —	3 250	7 130	8 570	— —	— —	9 463	— —	מספרות ציבוריים אחרים
8 2,959	— —	22 1,065	3 317	12 229	0.4 26	8 225	— —	15 752	6 345	מחשבות השיתופי
2 774	100 150	— —	2 142	12 232	0.6 43	— —	— —	4 207	— —	מחשבות פרטי
8 3,157	— —	— —	— —	28 520	— —	— —	— —	28 1,417	20 1,220	משקיעי חוץ לארץ
1.5 567	— —	— —	— —	4 65	— —	19 501	— —	— —	— 1	מאת שונים
%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	ב. המימון (באלפי ל"י או אלפי \$)
— 34,997	— 150	— 4,296	— 8,710	— 1,839	— 6,913	— 2,358	— 555	— 4,931	— 5,245	(1) הון הנפרע
63 21,972	— —	36 1,561	91 7,900	25 455	69 4,740	62 1,467	81 450	40 1,963	66 3,436	(2) מזה מהמדינה
— 107,519	— —	— 781	— 42,260	— 318	— 38,898	— 1,670	— 2,587	— 8,165	— 12,840	(3) יתרת ההלוואות למוות ארוך
— 18,959	— —	— —	— 5,306	— 14	— —	— 3,103	— —	— 7,320	— 3,216	(4) מזה המדינה
91 97,719	— —	100 781	99 41,982	— 18	92 35,957	31 513	73 1,884	52 4,236	96 12,348	(5) הענקות של המדינה
85 16,135	— —	— —	100 5,306	— —	— —	91 2,819	— —	80 5,886	66 2,124	(6) חקצבות של המדינה, שמפרתן עדיין לא הוגדרה
— 191	— —	— 70	— —	— —	— —	— —	— 121	— —	— —	(7) ס"ה המימון: (1)+(3)+(5)+(6)
— 13	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— 13	(8) מזה המדינה: (2)+(4)+(5)+(6)
— 16,657	— 200	— —	— —	— 50	— 52	— —	— 150	— —	— 16,205	(9) ריוואלואציה של ס"ה המימון: (7)
— 1,542	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— 1,542	(10) מזה המדינה: (8)
— 159,364	— 350	— 5,147	— 50,970	— 2,207	— 45,863	— 4,028	— 3,413	— 13,096	— 34,290	העובדים ומשכורתם בשנת 1954/55
— 20,514	— —	— —	— 5,306	— 14	— —	— 3,103	— —	— 7,320	— 4,771	מספר העובדים
86 136,539	57 200	47 2,412	98 49,882	24 523	89 40,749	49 1,980	76 2,605	47 6,199	93 31,989	משכורת ושכר עבודה (באלפי ל"י)
86 17,690	— —	— —	100 5,306	— —	— —	91 2,819	— —	80 5,886	77 3,679	
— 301,307	— 446	— 10,784	— 90,685	— 3,813	— 88,974	— 15,164	— 4,390	— 33,758	— 53,293	
83 251,368	65 290	52 5,610	96 87,202	35 1,325	84 74,876	72 10,889	74 3,259	57 19,259	91 48,658	
6,715	18	3	110	855	725	1,110	890	1,070	1,934	
21,256	48	12	314	2,302	1,943	5,717	1,832	3,491	5,597	

חלק שלישי

טבלאות ריכוז של 36 האיגודים

בחלק הקודם של הסקירה (חלק שני) הובאו הנתונים הסטאטיסטיים לגבי כל איגוד מ-36 האיגודים לחוד. בחלק זה של הסקירה ניתנות, להשלמת התמונה, 6 טבלאות נוספת, שנערכו על סמך ריכוזם ומיונם של הנתונים על איגודים אלה מבחינות שונות.

רשימת הטבלאות :

1. סך הכול של מימון האיגודים וחלק המדינה בו
2. השתתפות הגורמים השונים בהון התחום של האיגודים
3. חלוקת האיגודים לפי גודל ההון הנפרע
4. חלוקת האיגודים לפי גודל השתתפות המדינה בהון הנפרע
5. חלוקת האיגודים לפי אחוז השתתפות המדינה בהון הנפרע
6. חלוקת האיגודים לפי מספר עובדיהם

בטבלת הריכוז מס' 1 מובאים :

(א) סך הכול של המימון בכל אחד מ-36 האיגודים ובצדו האחוז, שמהווה מימון האיגוד הנדון ביחס לסך הכול של מימון כל 36 האיגודים ;

(ב) חלק המדינה במימונו של כל איגוד ובצדו האחוז, שמהווה השתתפות המדינה במימון האיגוד הנדון ביחס לסך הכול של השתתפות המדינה במימונם של כל 36 האיגודים.

סך הכול מימון האיגודים וחלק המדינה בו

בסכומים נומינאליים (הערך הנקוב) ובריוואלואציה (הערך לפי 1955)

מס' סדר	הענפים הכלכליים ושמות האיגודים	סך הכול מימון				חלק המדינה בסך הכול המימון	
		הערך הנקוב		הערך לפי 1955		הערך הנקוב	הערך לפי 1955
1	א. פיתוח אוצרות טבע וניצולם	39,136	21.7	53,293	17.7	36,445	23.1
2	תכנון המים לישראל בע"מ	14,400	8.0	18,229	6.1	13,794	8.7
3	מחצבי ישראל	8,008	4.4	13,565	4.4	8,008	5.1
4	חברת פוספטים בנגב בע"מ	3,979	2.2	5,616	1.9	3,879	2.5
5	חברת חרסית וחול זך בנגב בע"מ	100	0.1	127	0.1	35	—
6	מפעלי ים-המלח בע"מ	12,649	7.0	15,756	5.2	10,729	6.8
7	ב. תעשייה ומלאכה	21,918	12.2	33,758	11.2	16,387	10.4
8	רשנים וחומרים כימיים בע"מ	18,317	10.2	28,451	9.5	16,384	10.4
9	מפעלי סוכר ישראלים (1951) בע"מ	3,398	1.9	4,920	1.6	—	—
10	פשתן, חברה ליצור פשתן	179	0.1	299	0.1	—	—
11	וסיכים בע"מ	24	—	88	—	—	—
12	נפים בע"מ	—	—	—	—	—	—
13	ג. חקלאות (לרבות שיווק חקלאי)	3,413	1.9	4,390	1.4	2,605	1.7
14	מטעי האומה בע"מ	3,037	1.7	3,978	1.3	2,334	1.5
15	הדרה ישראל	16	—	16	—	16	—
16	המועצה לשיווק פרי הדר	55	0.2	57	0.1	55	0.2
17	עלי טבק בע"מ	305	—	339	—	200	—
18	ד. תחבורה	7,800	4.3	15,164	5.0	5,519	3.5
19	אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ	6,121	3.4	11,822	3.9	4,262	2.7
20	"ארכי" קוי תעופה בישראל בע"מ	93	0.1	198	0.1	—	—
21	מפעלי תובלה בע"מ	1,586	0.8	3,144	1.0	1,257	0.8
22	ה. שיוון ובנייה	45,863	25.5	88,974	29.5	40,749	25.8
23	"עמידר" החברה הלאומית לשכון	41,019	22.8	75,798	25.2	39,128	24.8
24	עולים בישראל בע"מ	2,500	1.4	5,091	1.7	524	0.3
25	אפריד, חברה לשכון בע"מ	1,074	0.6	4,685	1.5	334	0.2
26	דיוור למשוחרי המלחמה בע"מ	1,270	0.7	3,400	1.1	763	0.5
27	חברה כלכלית לירושלים בע"מ	2,233	1.2	3,813	1.3	523	0.3
28	ו. מסחר	1,558	0.8	2,323	0.8	130	0.1
29	חברת הירק הישראלית בע"מ	369	0.2	1,107	0.4	343	0.2
30	שקם בע"מ	300	0.2	377	0.1	50	—
31	חברה להשקעות בחקלאות בע"מ	6	—	6	—	—	—
32	הלפים חקלאיים בע"מ	54,103	30.1	90,685	30.1	53,015	33.5
33	ז. חברות מימון	39,444	21.9	57,421	19.1	39,094	24.7
34	בנק ישראל לחקלאות בע"מ	11,405	6.4	25,049	8.3	11,105	7.0
35	אוצר לתעשיית בע"מ	669	0.4	862	0.3	543	0.3
36	בנק למלאכה בע"מ	2,585	1.4	7,353	2.4	2,273	1.5
37	אוצר החייל בע"מ	5,147	2.9	10,784	3.7	2,412	1.6
38	ח. קרנות מימון	1,992	1.0	5,277	1.8	1,315	0.9
39	קרן משקי עור לעולים	2,250	1.3	3,953	1.4	750	0.5
40	קרן למתן הלוואות למתישבים	675	0.4	948	0.3	250	0.1
41	במושבים חדשים	102	0.2	161	0.2	72	0.2
42	קרן התחייה (ליד בנק ישראל לחקלאות)	128	—	445	—	25	—
43	קרן הדיין (ליד חברת "נר" בע"מ)	—	—	—	—	—	—
44	ט. ענפים כלכליים שונים	350	0.2	446	0.1	200	0.1
45	קופת הפנסיה למורי מערכת ההנדס	—	—	—	—	—	—
46	בישראל בע"מ	350	0.2	446	0.1	200	0.1
47	החברה למפעלי כלכלה ותרבות	—	—	—	—	—	—
48	לעובדי המדינה בע"מ	—	—	—	—	—	—
49	מפעל המים	—	—	—	—	—	—
50	סה"כ	179,963	100.0	301,307	100.0	157,855	100.0

טבלה מס' 2

השתתפות הגורמים השונים בהון החתום של האיגודים
(באלפי ל"י)

השותף	חברות	קרנות	סך הכול			
הסכום	%	הסכום	%	הסכום	%	
המדינה	21,804	67.1	2,097	41.5	23,901	63.6
איגודים ממשלתיים	667	2.1	270	5.5	937	2.5
מוסדות לאומיים	2,238	6.8	1,599	31.8	3,837	10.2
מוסדות ציבוריים אחרים	1,413	4.3	—	—	1,413	3.7
הסקטור השיתופי	1,894	5.8	1,065	21.2	2,959	7.9
הסקטור הפרטי	774	2.3	—	—	774	2.0
משקיעי חוץ לארץ	3,157	9.9	—	—	3,157	8.6
שונים	567	1.7	—	—	567	1.5
ס"ה	32,514	100.0	5,031	100.0	37,545	100.0

טבלה מס' 3

חלוקת האיגודים לפי גודל ההון הנפרע

גודל ההון הנפרע	חלוקת האיגודים	ס"ה של ההון הנפרע (באלפי ל"י)		
ל"י	המספר	%	הסכום	%
ללא הקן	4	11.1	—	—
50,000 – 1 ל"י	5	13.9	118	0.3
100,000 – 50,001 ל"י	2	5.6	153	0.4
500,000 – 100,001 ל"י	13	36.1	3,593	10.3
1,000,000 – 500,001 ל"י	4	11.1	3,578	10.2
למעלה מ-1,000,000 ל"י	8	22.2	27,555	78.8
ס"ה	36	100.0	34,997	100.0

(*) 4 האיגודים הם:

הדרי ישראל (שותפות);

המועצה לשיווק פרי הדר (איגוד, שהוקם על פי חוק מיוחד);

קופת הפנסיה למורי מערכת החנוך בישראל (חברה מוגבלת בערבות);

מפעל הפיס (חברה מוגבלת בערבות).

טבלה מס' 4

חלוקת האיגודים לפי גודל השתתפות המדינה בהון הנפרע

גודל השתתפות המדינה		מספר האיגודים		השתתפות המדינה בהון הנפרע (באלפי ל"י)
ל"י		המספר	%	הסכום
ללא הק		4	11.1	—
עם הון, אך בלא השתתפות המדינה		7	19.4	—
50,000 — 1 ל"י		5	14.0	55
100,000 — 50,001 ל"י		2	5.5	172
500,000 — 100,001 ל"י		11	30.5	3,395
1,000,000 — 500,001 ל"י		2	5.5	1,650
למעלה מ-1,000,000 ל"י		5	14.0	16,700
ס"ה		36	100.0	21,972

טבלה מס' 5

חלוקת האיגודים לפי אחוז השתתפות המדינה בהון הנפרע

אחוז ההשתתפות		מספר האיגודים		סכום ההשתתפות (באלפי ל"י)
ל"י		המספר	הסכום	
בלי הק		4	—	
עם הון, אך בלא השתתפות המדינה		7	—	
עד 10%		2	130	
למעלה מ-10%				
50% ופחות מ-50%		9	3,579	
50%		1	500	
למעלה מ-50%				
ועד 90%		9	9,213	
למעלה מ-90%		4	8,550	
ס"ה		36	21,972	

חלוקת האיגודים לפי מספר עובדיהם

גודל צוות העובדים	מספר האיגודים	המספר הכולל של העובדים
ללא עובדים	6	—
1 – 20	11	84
21 – 50	4	124
51 – 100	4	269
101 – 500	4	662
501 – 750	3	1,821
751 – 1100	4	3,755
סה	36	6,715

חלק רביעי

פרטים על פעולותיהם של 28 איגודים מתוך ה-36

רשימת 28 האיגודים:

1. תכנון המים לישראל בע"מ
2. מחצבי ישראל
3. חברת פוספטים בנגב בע"מ
4. חברת חרסית וחיל זך בנגב בע"מ
5. מפעלי ים-המלח בע"מ
6. דשנים וחומרים חימיים בע"מ
7. "פשתן", חברה ליצור פשתן וסיבים בע"מ
8. מטעי האומה בע"מ
9. המועצה לשיווק פרי הדר
10. אל על גתיבי אויר לישראל בע"מ
11. "ארקיע", קוי תעופה בישראל בע"מ
12. מפעלי תובלה בע"מ
13. "עמידר" החברה הלאומית לשכון עולים בישראל בע"מ
14. אפירידי, חברה לשכון בע"מ
15. דיור למשוחררי המלחמה בע"מ
16. חברה כלכלית לירושלים בע"מ
17. חברת הדלק הישראלית בע"מ
18. שקם בע"מ
19. בנק ישראל לחקלאות בע"מ
20. חברה להשקעות בחקלאות בע"מ
21. אוצר לתעשייה בע"מ
22. אוצר החייל בע"מ
23. קרן משקי עור לעולים
24. קרן למתן הלוואות למתישבים במושבים חדשים
25. קרן ההתישבות הצעירה
26. קרן הדייג (ליד בנק ישראל לחקלאות בע"מ)
27. קרן הדייג (ליד חברת "גיר" בע"מ)
28. מפעל הפיס

איגוד מס' 1

תכנון המים לישראל בע"מ

החברה "תכנון המים לישראל" החלה לפעול בשנת 1952. בהן החברה משתתפים: המדינה (52%), הסוכנות היהודית לארץ ישראל (24%) והקרן הקימת לישראל (24%).

1. החברה היא מרכות התכנון של משק המים בישראל. היא עוסקת בתכנון מפעל ההשקיה הכול-ארצי על שלוחותיו האזוריות והמקומיות. נוסף על זה היא מקימה חלקים מסוימים של רשת

המים הכול-ארצית, והיא בוחנת הלכה למעשה את התכנון על שלביו השונים. כן מבצעת החברה עבודות תכנון בעבור חברת המים "מקורות" וגופים אחרים.

2. מטרת מפעל ההשקיה הכול-ארצי היא: צירוף כל מקורות המים במדינה לרשת אחידה) חלוקתם לפי הדרישה באזורי הארץ השונים, ובמסגרת זו, העברת מים מהצפון (ביחוד מי הירדן) וממקורות הירקון לנגב, דהיינו העברה ממקומות, בהם קיים עודף מים, לאזורים דלי מים.

3. כעורק ראשי של המפעל הכול-ארצי נועד לשמש מוביל המים מהירדן אל הנגב. במוביל זה ישולבו אגמים מלאכותיים, המשמשים בריכות מאגר ובריכות אופראטיביות. כמו כן יסונפו אליו, בין השאר, 5 המפעלים האזוריים העיקריים והם: 1. מפעל ההשקיה של החולה, 2. קו המים כנרת-בית שאן, 3. מפעל הגליל המערבי - עמק יזרעאל, 4. קו המים ירקון-נגב מזרחי, 5. קו המים ירקון-נגב מערבי.

א. עבודות התכנון

עבודות התכנון העיקריות של החברה, מלבד התכנון הכולל של המפעל הכול-ארצי, הן התכנון של

- (1) המוביל ירדן-נגב;
- (2) האגמים המשולבים במוביל ירדן-נגב;
- (3) 5 המפעלים האזוריים;
- (4) מפעלי מים מקומיים כגון תכניות אספקת המים לאזור תל אביב ולמשקים שונים;
- (5) אגמים, שאינם משולבים במוביל ירקון-נגב, כגון אגם עין-כרם בסביבות ירושלים;
- (6) מפעלי ניקח וייבוש, כגון מפעל ייבוש החולה ומפעל ניקח ואדי פאליק;
- (7) רשת הביוב לאזור תל אביב.

בין עבודות התכנון שנמנו לעיל יש עבודות שנסיימו כגון: תכנון 5 המפעלים האזוריים המ-סונפים למפעל הארצי, תכנון ייבוש החולה ותכנון 14 אגמים בחלקי הארץ השונים; ויש עבודות, שעדיין לא נסיימו, כגון תכנון מפעל ההשקיה הארצי, תכנון רשת הביוב לאזור תל אביב ותכנון אגמים נוספים.

ב. עבודות הביצוע

עבודות הביצוע העיקריות של החברה הן:

(1) תעלת הירדן

החברה חפרה מספר קילומטרים של תעלת הירדן, שנועדה להוביל את מי הירדן מסביבות גשר בנות יעקב עד טבחה הסמוכה לים כנרת. בעבודה זו הוחל בשנת 1953 והושקע בה סך 2,204,000 ל"י בקירוב. תעלה זו תסתיים בטבחה בבריכה אופראטיבית בגובה 250 מ' מעל פני הכנרת. הבדל הגובה בין הבריכה האופראטיבית ובין ים כנרת יוצל להפקת כוח הידרואלקטרי.

(2) מנהרת עילבון

לפי התכנית מוביל המשך קו המים לאגם בית נטופה בהרי-הגליל התחתון דרך מנהרה ליד הכפר עילבון, שאורכה 850 מ'. עד 31.3.55 נחצבה כמחצית המנהרה. בביצוע הושקע סך 234,000 ל"י בקירוב.

(3) אגם בית נטופה

בבית נטופה יוקם אגם אופראטיבי, שימש את מפעל המים הכול-ארצי כמאגר. בשלב ראשון יכיל האגם – לפי התכנית – 150,000,000 ממ"ק. עד 31.3.55 הושלם שלב נסיוני של האגם בקיבול של 9,350,000 ממ"ק והושקע בו סך 444,000 ל"י בקירוב.

(4) אגם הקישון

אגם הקישון נמצא בעמק יזרעאל המערבי בקרבת כפר ברוך. לפי שעה הוא משמש לאגירת הזרימה החורפית של נחל קישון ולמניעת הצפתו של חלק ממפרץ חיפה. האגם, שקיבולו הסופי יגיע – לפי התכנית – ל-25,500,000 ממ"ק, נועד להשתלב במפעל הגליל המערבי – עמק יזרעאל, המהווה שלווחה של המפעל הארצי. בשלב של הביצוע ליום 31.3.55 הגיע קיבול האגם ל-7,300,000 ממ"ק וההשקעה ל-1,344,000 ל"י בקירוב.

(5) אגם אילון

אגם אילון נמצא בסביבות רמלה ומשמש לאגירת הזרימה החורפית של נחל אילון (מוסרד) ולמניעת הצפתן של שכונות בקרבת תל אביב. אם ייראה צורך בכך, יוכל האגם, שקיבולו הסופי יגיע ל-23,600,000 ממ"ק, לשמש גם בריכה אופראטיבית בקו ירקון-גב מזרחי. בשלב הביצוע ל-31.3.55 הגיע הקיבול ל-7,300,000 ממ"ק וההשקעה ל-2,496,000 ל"י בקירוב.

(6) אגם עין-כרם

האגם, הנמצא בהרי ירושלים, אינו משולב במערכת המוביל ירדן-גב. תפקידו לאגור את זרימת החורף של נחל כרם לצורך השקיית הסביבה ולשמש רזרבה לאספקת המים לירושלים. הקיבול הסופי של האגם יגיע – לפי התכנית – ל-4,500,000 ממ"ק. הקיבול ב-31.3.55 היה 1,100,000 ממ"ק וההשקעה עלתה לסך 1,626,000 ל"י בקירוב.

(7) אגם ירוחם

גם אגם ירוחם, הנמצא דרומית מזרחית לבאר שבע, הוא מחוץ למערכת המוביל הראשי ותפקידו: אגירתה של זרימת החורף של נחל ירוחם לצורכי השקיה. הקיבול הסופי – לפי התכנית – 9,000,000 ממ"ק; ב-31.3.55 היה הקיבול 1,100,000 ממ"ק וההשקעה הגיעה ל-677,000 ל"י בקירוב.

(8) אגם שובל

אגם שובל נמצא צפונית לבאר שבע. הוא עשוי לשמש מאגר לזרימת החורף של נחל חזיאל וכבריכה אופראטיבית בקו ירקון-גב מזרחי. העבודות, שבוצעו עד כה, מטרתן לימוד בעיות הזרימה החורפית באזור. קיבול החלק שנבנה 250,000 ממ"ק וההשקעה של החברה בחלק שהיא ביצעה – לאחר שקדם לה אגף המים של משרד החקלאות – 54,000 ל"י בקירוב.

(9) אגם נחל גרר

אגם נחל גרר, הנמצא צפונית מערבית לבאר שבע, נועד לשמש בריכה אופראטיבית בקו ירקון-גב מזרחי. כיום משמש האגם לאגירת מי גשמים במטרה לאסוף נתונים על הפסדי מים באדמת גיר. הקיבול הסופי עדיין לא נקבע. הקיבול ל-31.3.55 הוא 1,110,000 ממ"ק וההשקעה 333,000 ל"י בקירוב.

(10) אגם פלוגות

אגם פלוגות, הנמצא מזרחית למגדל אשקלון, נועד לשמש בריכה אופראטיבית בקו ירקון-גב מערבי, וקיבולו – לפי התכנית – יהיה 180,000 ממ"ק. עד 31.3.55 נעשו עבודות תכנון ומחקר בלבד.

החברה ביצעה 37 קידוחים, שבהם הושקע סך 644,000 ל"י בקירוב. ב־12 מתוך 37 הקידוחים נגלו מקורות מים בעלי תפוקה שונה (מ־10 עד 300 ממ"ק לשעה). כמחצית המים שנמצאו לא יצלחו לשתייה מחמת מליחותם הרבה.

להלן טבלאות המראות את השקעות המשתתפים בחברה ואת פירוט הוצאותיה העיקריות:

השקעות המשתתפים בחברת תה"ל בתקופה 1952/53 — 1954/55

(בדרך הון מגיוס, הלוואות לטווח ארוך והקצבות שמטרתן עדיין לא הוגדרה).

המשתתף	בשנת 1952/53	בשנת 1953/54	בשנת 1954/55	ס"ה
המדינה	558,600 ל"י	5,872,247 ל"י	7,349,851 ל"י	13,780,698 ל"י
הסוכנות היהודית לארץ ישראל	268,867	49,109	95,973	413,949
קרן קימת לישראל	107,002	84,998	—	192,000
ס"ה	934,469	6,006,354	7,445,824	14,386,647

לשנת הכספים 1955/56 הקציבה המדינה לחברה — מתוך תקציב הפיתוח — סך 6,375,000 ל"י, מזה 3,475,000 ל"י לפעולות ביצוע.

פירוט הוצאותיה העיקריות של חברת תה"ל בתקופה 1952/53 — 1954/55 (*)

פרטי ההוצאות	בשנת 1952/53	בשנת 1953/54	בשנת 1954/55	ס"ה
הוצאות על החברה עצמה	ל"י	ל"י	ל"י	ל"י
(1) עבודות תכנון	393,598	990,473	1,554,908	2,938,979
(2) עבודות ביצוע	757,606	4,686,108	4,094,832	9,538,546
(3) רכישת מכונות וציוד אחר	255,604	757,184	1,622,428	2,635,216
(4) הקמת מבנים (בתי מלאכה, מחסנים ומשרדים)	80,159	329,861	205,800	615,820
(5) ס"ה (1) עד (4)	1,486,967	6,763,626	7,477,968	15,728,561
הוצאות על עבודות בשביל חברת המים "מקורות" וגופים אחרים	ל"י	ל"י	ל"י	ל"י
(6) עבודות תכנון	637,645	920,615	1,191,567	2,749,827
(7) עבודות ביצוע	240,109	203,379	349,748	793,236
(8) ס"ה (6) + (7)	877,754	1,123,994	1,541,315	3,543,063
(9) ס"ה הכללי (5) + (8)	2,364,721	7,887,620	9,019,283	19,271,624

(*) הסכומים לשנת 1954/55 אינם סופיים.

מחצבי ישראל

חברת "מחצבי ישראל" החלה לפעול בשנת 1950. המדינה משתתפת בהונה של החברה ב-99.9%.

1. מטרת החברה – חקר אוצרותיה הטבעיים של הארץ כגון עפרות, מחצבים ומינרלים ובדיקת האפשרויות לניצולם. החברה עוסקת במחקרי שדה, בבדיקות במעבדות ובניסויים חצי חרוש-תיים לקביעת כדאיות הניצול של החומרים השונים. כן עוסקת החברה בתכנון תהליכי הפקה שונים ואילו הפקת החומרים מהעפרות ומהמחצבים, שנמצאו כדאיים לניצול, היא מחוץ לתחום פעולותיה של החברה, ובה עוסקות חברות מיוחדות, ביניהן שתיים שנוסדו על ידי "מחצבי ישראל", והן: "חברת פוספטים בנגב בע"מ" (מס' 3 להלן) ו"חברת חרסית וחול וך בנגב בע"מ" (מס' 4 להלן). להור-בלת העפרות והמינרלים מהנגב יסדה "מחצבי ישראל" בשיתוף עם "איחוד הקבוצות והקיבוצים, חברת הובלה מיוחדת בשם "מפעלי תובלה בע"מ" (מס' 12 להלן).

2. פעולות המחקר והניסויים מקיפות אוצרות טבע רבים כגון: נחושת, ברזל, פוספטים, חול זכוכית, חרסית, כבול, אספלט וניטרטים. בעבודות המחקר נעזרת החברה במומחים מחוץ לארץ. לחברה מעבדה למחקר וניסויים בחיפה – בשטח מפעל "דשנים וחומרים כימיים בע"מ" – ובצדה מפעל חצי-חרושי (Pilot Plant), שהוקם בשנת 1954 על ידי החברה בשיתוף עם המועצה המ-דעית. במפעל זה בודקים – על ידי ייצור בוציר אנפין – אם השיטות, שעובדו במעבדה, עשויות לעמוד גם במבחן הניצול בקנה מידה תעשייתי. עד כה נבדקו במפעל החצי-חרושי בעיקר: תה-ליכי ההפקה של נחושת מעפרותיה; תהליכי הייצור של מגנן מתכתי והשימוש באבן ביטומינית בתור חומר דלק.

3. להלן רשימה המראה את הוצאותיה העיקריות של החברה מיום ייסודה עד 31.3.55:

רכישת נכסי הקבע של החברה, הקמת מעבדות ומחסנים ורכישת ציוד וחומרים	ל-י
1,643,000	-
השקעה בחברות, שנוסדו על ידי "מחצבי ישראל"	2,175,000
הקמת מתקנים להפקת נחושת וברזל	116,000
מחקרים על ידי גופים אחרים (מכון וייצמן, המכון לסיבים ומוצרי יער, ועוד)	124,000
מחקרים שונים וסקרים גיאולוגיים שנעשו על ידי החברה	4,185,000
סה	8,243,000

סך 4,185,000 ל"י, שהוצא על המחקרים ועל הסקרים, מתחלק כדלקמן :

נחושת	1,870,000
ברזל	662,000
מנן	348,000
אבן ביטומינית	183,000
גופרית ופיריטים	182,000
פוספטים	67,000
כבול החולה	58,000
גיטרים	25,000
פצלת השדה	20,000
מחקרים בשנת 1954/55 המת-	
יחסים לחומרים הנ"ל (הסכום)	
עדיין לא חולק לסעיפים)	388,000
מחקרים בחומרים אחרים	182,000
סקרים גיאולוגיים	200,000
סה	4,185,000

א יג ו ר מ ס 3

חברת פוספטים בנגב בע"מ

חברת פוספטים בנגב החלה לפעול בשנת 1952. בהון החברה משתתפים : המדינה (90%), ו-חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ (10%).

1. החברה עוסקת בכריית פוספטים ממרבצי "אורן" שבנגב, בהעשרתם ובשיווקם. הפוספטים משמשים לייצור דשן ורחני, שהוא אחד הדשנים החשובים ביותר.

טיב הפוספטים, ומכאן הכדאיות לניצול מרבצי העפרות, תלויים באחוז תחמוצת הזרחן (P_2O_5) שבהם. אחוז של 28.5 נחשב, בדרך כלל, כאחוז מינימאלי לחומר הניתן לשיווק בינלאומי. אם העפרות שנכרו אינן מכילות אחוז זה, מעלים את האחוז מעל לתכולה שבמרבצים על ידי שימוש בשיטה מיכאנית בשם "תהליך העשרה".

לפי הדין וחשבון הסטאטיסטי של האגודה הבינלאומית של יצרני הפוספטים לשנת 1952 היה האחוז הגבוה ביותר של תחמוצת זרחן בפוספטים, שנכרו באותה שנה באחד המרבצים בעולם, 38.5%, ואילו הנמוך ביותר 15%. לפי מקור זה היה האחוז הבינוני בישראל בשנת 1952 22% - 21%. בשנים שלאחר מכן עלה בהתמדה האחוז הממוצע של תחמוצת הזרחן בפוספטים בישראל ועמד בשנת 1953/54 על 26%, בשנת 1954/55 על 27.5% ובתקופה של 1.455 עד 31.755 על 28.5%. מרבצי הפוספטים ב"אורן" משתרעים על שטח של 20 קמ"ר $\times$ 2.5 קמ"ר, אך לפי שעה מנוצל משטח זה חלק קטן בלבד. עפרות הפוספטים נמצאות סמוך לפני הקרקע, כשהן מכוסות שכבת לס דקה. ההפקה ב"אורן" נעשית במכרה פתוח על פני הקרקע בניגוד לכריית פוספטים מתחת לפני הקרקע השכיחה בכמה ארצות.

2. החברה מכרה את כל החומר שהפיקה לחברת "דשנים וחומרים כימיים בע"מ" בחיפה פרט ל-5,000 טון בקירוב, שנמכרו בשנת 1954 לארצות חוץ, בעיקר ליפן. המחיר היה כ-9\$ לטון פ. א. ב. חיפה.

הטבלה הבאה מראה את כמויות הפוספטים, שהופקו על ידי החברה בתקופה בין 1.4.52 ל-31.7.55 ואת התמורה שנתקבלה :

כמויות הפוספטים שהופקו

התמורה	האחוז הממוצע של תחמוצת זרחן לאחר העשרה	כמות הפוספטים	התקופה
ל"י	%	טון	
82,500	21 - 22	16,500	1952/53
159,000	26	31,800	1953/54
692,000	27.5	58,000	1954/55
			1.4.55 עד 31.7.55
410,500	28.5	21,500	(4 חודשים)
1,344,000		127,800	סה

הצריכה השנתית בפוספטים בארץ, בעיקר על ידי חברת "דשנים וחומרים כימיים" הייתה בשנת 1954/55 כ-60,000 טון. הטבלה הנ"ל מראה, שמצריכה זו סיפקה "חברת פוספטים בנגב" באותה שנה כ-95%.

3. המחירים, שנקבעו בין החברה לבין חברת "דשנים וחומרים כימיים", היו לפי האיכויות השונות כדלקמן :

מחירי הפוספט

ל ת ק ו פ ה			אחוז תחמוצת הזרחן
מ-1.4.55	1.4.54 - 31.3.55	עד 31.3.54	
ל"י לטון	ל"י לטון	ל"י לטון	
9.760	9.750	5	עד 27.2%
15.-	13.-	5	מ-27.2% - 28.5%
20.-	18.-	-	מ-28.5% - 29.5%

המחירים הנ"ל אינם כוללים דמי הובלה. מחיר ההובלה ממחנה "אורון" לחיפה היה בסוף מארס 1955 כ-10 ל"י לטון. נמצא, כי טון פוספטים, המכילים מ-28.5% עד 29.5% תחמוצת זרחן, עלה אז לחברת דשנים וחומרים כימיים עד בית החרושת שלה בחיפה כ-28 ל"י, לעומת זה עלה לחברת "דשנים וחומרים כימיים" טון פוספט יבוא מאיכות דומה כ-13 \$ ס.י.פ. חיפה, שהם לפי השער : 1.800 ל"י = \$ 1, כ-23,400 ל"י. לזה יש להוסיף את דמי הפריקה וההובלה עד בית החרושת, הווה אומר ביחד 27,900 ל"י בקירוב.

איגוד מס' 4

חברת חרסית וחול זך בנגב בע"מ

חברת חרסית וחול זך בנגב החלה בפעולותיה בשנת 1952. בחברה משתתפים : המדינה (כ-59%) וסולל בונה בע"מ (כ-41%).

1. לפי התכנית צריכה הייתה הסקציה הקרמית של התאחדות בעלי התעשייה להשתתף ב-14%, אך המשא ומתן, שהתנהל בנדון זה, לא הביא עד כה להצטרפות הסקציה לחברה.

החברה עוסקת בהפקת חומרי גלם לתעשיית קרמיקה חכוכית. קדמה לה בשטח זה "חברת אבן וסיד בע"מ", חברה-בת של סולל בונה בע"מ, שעסקה, החל משנת 1950, בכריית חרסית וחול זכוכית מן המכתש הגדול ובשיווקם. עד שהוחל בהפקת החומרים הנוכרים בישראל נהגו מפעלי החרושת המעוניינים להביאם מחוץ לארץ.

2. המעמד והנסיך, שרכשה לה חברת אבן וסיד בע"מ בפעולותיה בענף זה, הביא למסירת כל עבודות הכרייה וכן שיווק התוצרת לידי "אבן וסיד". באפריל שנת 1955, לאחר ארגונה מחדש של חברת חרסית וחול וך, החלה החברה בעצמה בשיווק התוצרת. משרדי החברה הועברו מירושלים לבאר שבע ; בדעת החברה לחכור בבאר שבע שטח קרקע בן 22 דונם לשם אגירת מלאי של חר-סית וחול זכוכית ומיונם לסוגים בעלי איכות יציבה כדי לאפשר אספקה סדירה ואחידה לתעשייה המקומית. כן בתכניתה להקים מתקן לשיטפת החומרים.

3. מאחר שהכרייה והשיווק נעשו עד 1954/55 על ידי חברת אבן וסיד, לא נוקקה החברה באותה התקופה לאמצעי מימון ניכרים והעסיקה רק עובדים משרדיים. כמויות החומרים ששווקו והתמורה שהושגה היו כדלקמן :

התקופה		חרסית		חול זכוכית	
השנה	טון	ל"י	טון	ל"י	
1952/53	4,064	67,516	12,415	51,722	
1953/54	5,777	113,079	10,206	44,260	
1954/55	8,328	221,283	13,829	63,438	

איגוד מס' 5

מפעלי ים-המלח בע"מ

בחברה "מפעלי ים-המלח" בע"מ משתתפים : המדינה (58.2%), חברת האשלג לארץ ישראל בע"מ (33.3%) וסולל בונה בע"מ (8.5%).

1. החברה נוסדה בשנת 1952 כדי להמשיך בניצול האוצרות הטבעיים שבים המלח על ידי הפ-עלת המתקנים, שהוקמו בשעתו בסדום על ידי חברת האשלג ; החברה נוסדה לאחר שהוברר, שחב-רת האשלג לא תוכל לגייס בכוחות עצמיים את האמצעים הכספיים הדרושים להפעלת המתקנים והעמדתם על בסיס משקי. המתקנים בסדום, שעמדו משותקים כתוצאה ממלחמת העצמאות, היוו רק חלק מנכסי חברת האשלג, כי מרבית המתקנים נמצאו בצפון ים-המלח, מקום בו רוכזו עיקר הפעולות.

מפעלי ים-המלח רכשו את מערכת המתקנים בסדום על ציוד הלוואי שלה ומלאי החו-מרים, שנמצאו במקום. כתמורה נמסרו לחברת האשלג : מניות של מפעלי ים-המלח בסכום של 1,220,000 ל"י, אגרות חוב נושאות ריבית בשיעור 5% לשנה בסך 390,000 ל"י, המקנות לבעלי האגרות את הזכות לקבל (בעת תשלום הריבית והקרן) במקום לירה ישראלית אחת, לירה שטר-לינג אחת או \$ 2.80. כן קיבלו על עצמם מפעלי ים-המלח לפרוע התחייבויות מסוימות של חברת האשלג לארץ ישראל ולשלם לה סכום מסוים במוזמנים (ההתחייבויות והמוזמנים עולים ביחד לסך 850,000 ל"י בקירוב).

2. מפעלי ים-המלח עוסקים כיום בהפקת אשלגן כלורי (אשלג) מים המלח ובשיווקו בארץ ובחוץ לארץ. עיקר שימוש של האשלג בצורתו המקורית הוא כדשן ; כן משתמשים בו כחומר יסוד לייצור דשנים אחרים.

תהליך ההפקה של האשלג הוא : מי הים נשאבים לתוך מערכת בריכות, בהן מתגבשים מלחים שונים, ביניהם מלח כפול בשם "קארנאליט", שהוא תערובת אשלגן כלורי ומגנזיום כלורי. את ה"קארנאליט מעבדים במתקנים עיבוד מיכני ומפיקים ממנו את האשלג הנקי.

עד ל-31.3.55, התאריך הקובע לגבי הסקירה, נשלח האשלג ארוז בשקים לתל אביב וסביבותיה במכוניות, ואילו לחיפה במכוניות עד לוד ומשם ברכבת. עם השלמת קו הרכבת לבאר שבע והקמת מחסנים בסדום ובאזור הנמל בחיפה, יוחל במשלוח האשלג לחיפה בתפוצות.

3. מפעלי ים-המלח השקיעו עד 31.3.55 סך של 12 מליון ל"י בקירוב בשיקום המתקנים שנרכשו ובהרחבתם ; בהקמת מתקנים חדשים (ובכלל זה בית חרושת חדש לעיבוד מיכני של האשלג), רכישת ציוד חדש ועבודות פיתוח שונות ; הללו כוללות, בין השאר : הרחבת שטח בריכות הייבוש מ-9 קמ"ר ל-21 קמ"ר, הפעלת מתקני שאיבה חדשים, בניית תעלות, הנחת רשת צינורות ורשת חשמל, הקמת מחנה מגורים חדש לעובדים וביצוע עבודות נגד שטפונות באזור.

החברה לא הצליחה עד 31.3.55, התאריך הקובע לגבי הסקירה, להפעיל את המתקנים כדבעי ולהגיע לייצור ההולם את ממדי המפעל. לדברי החברה נעוצה הסיבה לכך בעיקר באיחור, שחל באספקת הציוד למתקנים, ובקושי לגייס בארץ כוח אדם מתאים לשיקום המתקנים הישנים, להקמת המתקנים החדשים ולביצוע שאר עבודות פיתוח. כן נמשכת תקופת הנסיך להפעלת המתקנים זמן ממושך יותר משחזו המתכננים. מטרת החברה ליצר בשנת 1956 כ-135,000 טון אשלג ובשנים הבאות כ-180,000 טון לשנה. צריכתה של ישראל באשלג - בצורה המקורית לצורכי החקלאות המקומית וכחומר יסוד לייצור דשנים אחרים (על ידי חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ) - היא קטנה באופן יחסי ומגיעה ל-15,000 טון בקירוב לשנה. השווקים העיקריים, שאליהם מכון היצוא של האשלג, הנם : ארצות חבר העמים הבריטי, ושוקים נוספים : איטליה ויפן.

איגוד מס' 6

דשנים וחומרים כימיים בע"מ

החברה דשנים וחומרים כימיים החלה לפעול ב-1946. בחברה משתתפים : המדינה (כ-44%), מפעלי ים-המלח בע"מ (כ-2%), "חברת פיק"א" (כ-10%), "המשביר המרכזי בע"מ" (כ-8.5%), תעשיות כימיות ממלכתיות (בריטניה) בע"מ (כ-10%), חברות להשקעות מארצות הברית, קנדה, דרום אפריקה ומשקיעי חוץ פרטיים (ביחד כ-25.5%).

1. מפעל דשנים וחומרים כימיים, שהוא המפעל התעשייתי החימי הגדול במדינה, שם לו למטרה לספק את צרכיה של החקלאות הישראלית בשלושת סוגי הדשנים העיקריים, דהיינו : דשן זרחני, דשן אשלגני ודשן חנקני, וליצא את הכמויות, שייוותרו לאחר סיפוק התצרוכת המקומית. כברוב התהליכים בתעשייה החימית הכבדה כן נוצרים גם אנב ייצור הדשנים ומוצרי הביניים שלהם חומרי לוואי מסוימים.

2. עד כה הגיע המפעל לידי ייצור ושיווק של דשן אחד, הוא הסופרפוספט הרגיל (דשן זרחני). לייצור הסופרפוספט דרושה חומצה גפרתית, והחברה מיצרת גם חומר חשוב זה בעצמה. כן מעבדת החברה את הסופרפוספט עיבוד נוסף ומיצרת ממנו חומר בשם "זרחוף", המשמש מזון לעופות ולבהמות.

לייצור החומרים האלה מופעלים 4 מתקנים :

(1) מתקן קטן לייצור חומצה גפרתית, הפועל מאז 1951, בעל כושר תפוקה של 10,000 טון לשנה ;

(2) מתקן גדול לייצור חומצה גפרתית, שהושלם בסוף שנת 1953, בעל כושר תפוקה של 80,000 טון לשנה (את החומצה הגפרתית מיצרים מגפרית או מפיריטים, חומרים שאינם מצויים בישראל ולפיכך צריכים ליבאם מחוץ-לארץ; החומצה הגפרתית תשמש לחברה - מלבד לייצור הפוספטים - גם לייצור חומרים נוספים שבדעתה ליצר);

(3) מתקן לייצור סופרפוספט רגיל, הפועל משנת 1951, בעל כושר תפוקה של 100,000 טון לשנה. הסופרפוספט מיוצר מפוספטים המצויים בנגב;

(4) מתקן לייצור "זרחוף", הפועל משנת 1952, בעל כושר תפוקה של 3,500 טון לשנה.

3. החומרים הנוספים, שהמתקנים לייצורם כבר נמצאים בשלב של הקמה, הם: גפרת אמון וגפרת אשלגן, שני דשנים חשובים.

המתקנים הנמצאים בשלב של הקמה הם:

(1) מתקן לייצור גפרת אשלגן (דשן אשלגני), שלפי התכנית יתחיל לפעול בסוף שנת 1955; הוא נועד לתפוקה של 11,000 טון לשנה. את חומר הגלם הדרוש לייצור זה תקבל החברה ממפעלי ים-המלח;

(2) מתקן לייצור דו-סידן הזרחן (מוח לבחמות), שלייצורו משמש, בין השאר, חומר לוואי המתקבל אגב הייצור של גפרת אשלגן; המתקן יתחיל לפעול בסוף שנת 1955 והוא נועד לתפוקה של 8,000 טון לשנה;

(3) מתקן לייצור אמוניה, שיתחיל לפעול בסוף שנת 1955, והוא נועד לתפוקה של 14,000 טון לשנה. האמוניה משמשת לייצור גפרת אמון (דשן חנקני) והיא מופקת מחנקן שבאוויר ומימן, מתוך גזים מסוימים, המתקבלים כפסולת בויקוק נפט גולמי;

(4) מתקן לייצור גפרת אמון (דשן חנקני), שיתחיל לפעול בסוף שנת 1955; נועד לתפוקה של 35,000 טון לשנה;

(5) מתקן לייצור חומצה חנקנית, שיתחיל לפעול במחצית השנייה של שנת 1956; נועד לתפוקה של 13,500 טון לשנה. החומצה החנקנית היא חומר יסוד לייצור חנקת אמון, אף הוא דשן חנקני.

4. חומרים נוספים, שהחברה מתעתדת ליצר ואשר המתקנים לייצורם נמצאים עדיין בשלב של תכנון, הם: חנקת אמון (דשן חנקני) וסופרפוספט משולש (דשן זרחני מרוכז).

בתוך השטח של חברת "דשנים וחומרים כימיים" מקימה ממשלת ישראל את 2 המתקנים הבאים, העתידים להשתלב במערכת הייצור של החברה:

(1) מתקן לייצור חומצה זרחתית, חומר יסוד לייצור סופרפוספט משולש ומלחים זרחניים. המתקן כבר הוקם בחלקו הגדול. הוא נועד לתפוקה של 9,000 טון לשנה, אך לא נקבע עדיין, אימתי יתחיל לפעול;

(2) מתקן לייצור מלחים זרחניים, שהם חומרי גיקוי (דיטרענטים) חשובים. המפעל, נועד לתפוקה של 6,000 טון לשנה, ויהיה מוכן לפעולה במחצית השנייה של שנת 1956.

5. לחברה מחלקה להנדסה, המתכננת ומפקחת על ביצוע העבודות של החברה עצמה ושל גופים אחרים. אשר לחברה, הרי נעשה תכנון היסוד של כל מתקניה על ידי חברות מומחים בחוץ לארץ ומחלקת ההנדסה תכננה תכנוני משנה לגבי שני מתקנים. מחלקת ההנדסה של החברה תכננה במלואם את 2 המתקנים, שממשלת ישראל מקימה בשטח החברה. כן עיבדה המחלקה תכניות לעבודות, שעליהן קיבלה גם את הפיקוח: חלקים ממפעלי ים-המלח בסדום, מפעל הברום בסדום, מתקן העשרת הפוספטים במחנה "אורן" בנגב (השייך לחברת פוספטים בנגב בע"מ). כן ערכה

המחלקה את התכניות היסודיות ל-מפעל חוף אשדוד- (סוכריר), המוקם על ידי המדינה ואשר יכ-
לול מתקנים גדולים לייצור חומצה גפרתית, סופרפוספט משולש ומלחים זרחניים.
6. החברה משתתפת בסך 100,000 ל"י בהונה של חברת "פוספטים בגב בע"מ", שממנה היא
מקבלת את אחד מחומרי הגלם החשובים ביותר, הוא הפוספט.

(א) הרשימה הבאה מראה את הסכומים, שהושקעו עד יום 31.3.1955
במתקני החברה ואת אומדן ההשקעה הסופית במתקנים אלה :

המתקן לייצור של	השקעה	אומדן ההשקעה הסופית
	ל"י	ל"י
1. חומצה גפרתית (המתקן הקטן)	200,000	200,000
2. חומצה גפרתית (המתקן הגדול)	7,500,000	7,500,000
3. סופרפוספט רגיל (*)	830,000	890,000
4. "זרחוף"	30,000	30,000
5. גפרת אשלגן	520,000	600,000
6. דו-סידן חורחן	700,000	980,000
7. אמוניה	6,600,000	7,400,000
8. גפרת אמון	220,000	480,000
9. חומצה חנקנית	2,250,000	2,430,000
10. חנקת אמון	-	250,000
ס"ה	18,850,000	20,760,000

(*) כולל השקעות התכנון של המתקן לייצור סופרפוספט משולש

(ב) הרשימה דלהלן מראה את ההשקעות הנוספות של החברה :

המטרה	ל"י
פיתוח השטח	910,000
התקנת חשמל וכד'	725,000
מיכלים לדלק	80,000
אספקת מים	525,000
מתקנים לקירור ולטיפול במים	365,000
מתקן לייצור קיטור	440,000
רשת צינורות	750,000
מחסן מיוחד לגפרת אמון	690,000
מחסנים אחרים	104,000
בניינים שונים, גידור ואמצעי בטיחות	1,000,000
בתי מלאכה	655,000
מעבדות	140,000
ציוד נע	430,000
שונות	2,836,000
ס"ה	9,650,000

(ג) כמויות המוצרים ששווקו על ידי החברה דשנים וחומרים כימיים בע"מ

בתקופה 1952/53 עד 1954/55

סך-הכול			1954/55			1953/54			1952/53			ה מוצ ר
מזה יצוא	פדיון ממכירות	כמות	מזה יצוא	פדיון ממכירות	כמות	מזה יצוא	פדיון ממכירות	כמות	מזה יצוא	פדיון ממכירות	כמות	
ל"י	ל"י	טון	ל"י	ל"י	טון	ל"י	ל"י	טון	ל"י	ל"י	טון	
553,139	922,394	80,839	520,382	717,948	50,105	32,757	147,918	21,788	—	56,528	8,946	הומצה נפרתית
200,874	6,676,694	150,334	200,874	4,067,076	84,920	—	1,835,335	41,379	—	774,283	24,035	סופרפוספט
—	803,761	7,699	—	402,059	3,637	—	252,629	2,495	—	149,073	1,567	"זרחוף"
131,943	963,048	—	131,943	622,982	—	—	265,988	—	—	74,078	—	מוצרים שונים
885,956	9,365,897	—	853,199*	5,810,065	—	32,757	2,501,870	—	—	1,053,962	—	ס"ח

* אינו כולל הכנסות מעסקי חליפין.

ייצור הסופרפוספט בשנת 1954/55 כיסה את צריכתה של המדינה בדשן זה; באותה שנה כבר לא הובא כל סופרפוספט מחוץ לארץ.

"פשתן", חברה לייצור פשתן וסיבים בע"מ

בחברה "פשתן" משתתפים: חברת "מחצבי ישראל" (במניית-יסוד בת 1 ל"י), והחברות: "המשביר המרכזי בע"מ", "שמן בע"מ", "כיתן בע"מ" ו"מולר-די", חברה לטכסטיל בע"מ (כל אחת ב-25%).

1. לחברה מפעל המסוגל לעבד בשנה כ-3,000 טון צמח פשתן לסיבים. הציוד המיכני למפעל נרכש בהדרגה במשך 4 שנים; רק בשנת 1955 הגיעה החברה לכושר עיבוד של כ-3,000 טון צמח פשתן, שמהם אפשר להפיק בערך 20% (דהיינו כ-600 טון) סיבים באיכויות שונות.

2. היקף הייצור ב-4 השנים הראשונות לפעולות החברה, אין בו כדי לספק לחברה בסיס לה-ערכת המשקיות של פעולותיה, כי ב-4 שנים אלו עיבד המפעל בסך הכול 1,170 טון צמח פשתן, ועל סמך כמות זו אין לערוך תחשיב של הוצאות עצמיות בעתיד. נוסף על כך לא ברור עדיין, אם החב-רה תצליח לקנות את צמח הפשתן מהחקלאים בארץ במחיר, שיאפשר לה לשווק את תוצרתה במ-חיר שתקבל על דעת לקוחותיה - המטוויות בארץ ובחוץ לארץ.

מטעי האומה בע"מ

1. החברה "מטעי האומה" החלה בפעולותיה בשנת 1951. כל הונה הוא בידי המדינה. היא מרכזה את הטיפול באותם שטחי המטעים הנטושים (פרט להדרים), שלא נמסרו על ידי רשות הפיתוח בח-כירה לקרן הקימת לישראל ולפרטים; היא משקמת את המטעים המחנחים, הנראים לה כדאיים לשיקום, מעבדת את המטעים הנמצאים במצב תקין ומשווקת את הפרי, שהללו מניבים.

2. מתוך שטח המטעים של רשות הפיתוח, שנותר אחר החכרת השטחים לקרן הקימת לישראל ולפרטים, טיפלה החברה ב-31.355 ב-35,500 דונם בקירוב, לפי הפירוט דלקמן:

שטחי המטעים בטיפול "מטעי האומה"

ס"ה	סוגי המטעים (°)			האזור
	נשירים	גפנים	זיתים	
דונם				
14,057	3,776	9,986	295	מגדל אשקלון
8,528	852	15	7,661	לוד-רמלה
4,718	921	922	2,875	ירושלים
3,654	269	187	3,198	כפר יונה
6,385	171	31	6,183	חיפה
2,420	520	-	1,900	ראש פינה
39,762	6,509	11,141	22,112	ס"ה
				שטחים שהוחזרו
4,282	3,078	979	225	לרשות הפיתוח
				ס"ה בטיפול החברה
35,480	3,431	10,162	21,887	ב-31.355

(°) כבסיס לקביעת שטח המטעים, שנעשתה על סמך מדידות החברה, משמשת הצפיפות המקובלת של עצים לדונם.

3. עם גמר עונת 1954/55 שיקמה החברה חלק ניכר משטחי הויתים שברשותה, את שטח הגפנים כמעט במלואו ואחוז מסוים משטחי הנשירים. הסכומים, שהוצאו על שיקום המטעים, היו לפי מאוני החברה שנתפרסמו עד כה – בעונת תשי"ב 86,742 ל"י ובעונת תשי"ג 624,669 ל"י. תפקיד השיקום הוא : הגדלת יכולת של המטעים, המונחתים במידה שאינם נותנים פרי, ושל המטעים, הנושאים פרי בכמות ועומה, לכמות המקובלת. בפעולות השיקום נקטה החברה שיטות מודרניות, שהיו כרוכות בהשקעות ניכרות ואשר לא תמיד היו רנטאביליות – וזאת בעיקר לגבי ויתים עקב המחיר הרשמי הנמוך לשמן וית.

4. להלן טבלה המראה את כמויות הפרי, שהחברה שיוקה בעונות תשי"ב (1951/52) עד תשי"ד (1953/54), ואת התמורה שנתקבלה :

פעולות השיווק של החברה "מטעי האומה"

ה ע ו נ ה						סוג הפרי
תשי"ד (1953/54)		תשי"ג (1952/53)		תשי"ב (1951/52)		
טון	ל"י	טון	ל"י	טון	ל"י	ויתים ענבים פרי אחר פרי על העץ (בעיקר ויתים)
1,933	405,370	865	212,722	780	290,368	
820	182,342	235	60,512	211	56,972	
925	188,288	256	65,605	903	105,555	
—	30,780	—	158,051	—	91,200	
3,678	806,780	1,356	496,890	1,894	544,095	סה

5. ההון הנפרע של החברה (450,000 ל"י) לא הספיק לביצוע פעולותיה השוטפות. שכר העבור-דה בלבד עלה בשנת 1954/55 ל-1.5 מליון ל"י. בשתי העונות 1951/52 ו-1952/53 מומנו פעולות החברה באמצעות הלוואות מבנקים שונים. החל מעונת 1953/54 בא המימון, בעיקר, מהלוואות המדינה מתוך תקציב הפיתוח, סעיף "עבודות להגברת התעסוקה".

איגוד מס' 9

המועצה לשיווק פרי הדר

1. המועצה לשיווק פרי הדר הוקמה על פי פקודת שיווק פרי הדר, 1947, האוסרת, בין השאר, את שיווק ההדרים שלא באמצעות המועצה. המועצה משמשת בידי הממשלה ומגדלי ההדרים כלי ביצוע לריכוז השיווק של פרי ההדר הישראלי בארץ ובחוץ לארץ. שיווק הפרי בפנים הארץ מוצא לפועל על ידי המועצה באמצעות מחלקה מיוחדת (היא שה"ם – שיווק הדרים מקומי) ובחוץ לארץ על ידי נציגיה וסוכניה. כך קונה המועצה בארץ ובחוץ לארץ במרוכז בעבור הפרדסנים חומרי אריזה, זבלים, ציוד חקלאי וחומרי הדברה.

2. אין למועצה קשר ישיר לפרדסן היחיד אלא ל-6 ארגונים של פרדסנים ומשלחי פרי, שכל אחד מהם מרכז שטח מסוים של פרדסים. הרשימה הבאה מראה את שטחי הפרדסים, שרוכוזו על ידי הארגונים בעונת 1954/55 :

שטח הפרדסים (דונם)	שם הארגון
41,995	פרדס סינדיקט בע"מ
27,814	יכין בע"מ
25,811	תנובה אקספורט בע"מ
23,386	איחוד משלחי הדרים
3,170	פרי-ת"ז בע"מ
5,136	רשות הפיתוח
-127,312	סה

3. בטבלה דלהלן משתקפים התפתחות היצוא של פרי ההדר ומוצרי לוואי ומקום יצואם ביצוא הכללי של המדינה.

התפתחות היצוא של פרי ההדר ומוצרי הלוואי

חלק ההדרים ומוצרי הלוואי ביצוא הישראלי הכולל	הפדיון מהיצוא הישראלי הכולל	סה"ה הפדיון מיצוא הדרים ומוצרי לוואי	יצוא מוצרי לוואי (*)	יצוא פרי הדר		עונת הפרי (1 ביולי עד 30 ביוני)
				הפדיון	הכמות	
%	באלפי \$	באלפי \$	באלפי \$	באלפי \$	באלפי תיבות	
63.5	30,618	19,432	1,784	17,648	4,241	1949/50
47.4	43,162	20,476	3,276	17,200	4,187	1950/51
44.8	42,672	19,138	3,576	15,562	3,635	1951/52
47.8	49,459	23,646	2,324	21,322	5,294	1952/53
45.6	76,331	34,787	1,929	32,858	8,142	1953/54
37.6	85,968	32,290	2,302	29,988	7,259	1954/55

(*) שלא באמצעות המועצה לשיווק פרי הדר.

4. המועצה לא נועדה לעשיית רווחים והוצאותיה נחשבות כהוצאות השיווק. היא אינה נוקטת למימון לטווח ארוך אלא לאשראי זמני קצר לשם רכישה של חומרי האריזה הדרושים לפרדסנים ומימון המשלוחים ותשלום מפרעות למשלחים. אשראי זה ניתן לה על ידי הממשלה או על ידי בנקים בערבות הממשלה. השאיפה להשתחרר – ולו גם חלקית – מהתלות באשראי הזמני הניעה את המועצה ליצור לעצמה זרובה כספית בדרך גביית תוספת מחיר על החומרים שהובאו על ידיה בשביל הפרדסנים. רזרבה זו הייתה – עם סיום החשבונות לעונת הפרי האחרונה שלפני ה-31.3.55 – 4,070,000 ל"י בקירוב.

5. נוסף על תפקידיה הרגילים משמשת המועצה נאמן הממשלה במתן הלוואות מאת המדינה לפרדסנים ובגבייתן. במסגרת זו קיבלה המועצה על עצמה לגבות בשביל הממשלה את חובות הפרדסנים, הנובעים מהלוואות, שניתנו להם על ידי ממשלת המנדט; ואף נתנה לאוצר המדינה – מתוך הרזרבה שצברה – מפרעה בסך 1.5 מליון ל"י על חשבון הגביות מהפרדסנים.

6. בצד המועצה לשיווק פרי הדר, הנדונה בסקירה זו, פועלת המועצה לפיקוח על פרי הדר, שהוקמה על פי פקודה משנת 1940. מועצה זו ממליצה על מתן רשיונות לנטיעת פרדסים חדשים ומפקחת על בריאות הפרדסים הקיימים וטיב הפרי.

איגוד מס' 10

אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ

החברה "אל על" החלה בפעולותיה בשנת 1948. בחברה משתתפים: המדינה (כ-60%), קרן היסוד (כ-15%), חברת השיט "צים" (כ-23%) וחברת העובדים (כ-2%).

1. החברה עוסקת בהטסת נוסעים ומטען מישראל לארצות שונות ובחזרה. לשם כך היא מקיימת שירות בקווים הקבועים הבאים:

ה ק ו	סוג המטען	מספר הטיסות לשבוע
לניו-יורק דרך רומא (או/וגם אתונה, או/וגם ציריך), פריס, לונדון וחזרה.	קונסטליישן	2 (*)
ליהנסבורג דרך נירובי וחזרה.	כנ"ל	1
ללונדון דרך איסטנבול, וינה, פריס (או ציריך) וחזרה.	כנ"ל	1
לרומא דרך איסטנבול וחזרה.	כנ"ל	1
לניקוסיה וחזרה.	קומנדו	2

(*) המדובר בלוח החורף. בקיץ מתקיימות בקו זה 3 טיסות לשבוע.

2. בקווים אלה מוטסים נוסעים ומטען. במידה ששירות זה אינו מספיק להטסת כל המטען הנמסר לחברה, שוכרת החברה מחברות אחרות מטוסים להובלת המטען. צי החברה כלל ב-31.3.55 ארבעה מטוסי "קונסטליישן" (LO 49) בני 64 או 58 מקומות ו-2 מטוסי "קומנדו" (C 46) בני 38 מקומות. לחברה 2 משרדים וסוכנות אחת בישראל ו-20 סניפים וסוכנויות בחוץ לארץ. היא תופשת - מבחינת שעות הטיסה שבוצעו (Revenue Hours Flown) - את המקום ה-23 בין 60 חברות התעופה הבין-קונטיננטליות הרשומות בהתאגדות לתחבורה האווירית הבינלאומית (International Air Transport Association).

3. חלקה של החברה בתנועה האווירית הכללית מלוד וללוד היה:

מטען		נוסעים		השנה
ללוד	מלוד	ללוד	מלוד	
%	%	%	%	
20	18	28	29	1950
30	40	31	30	1951
44	62	35	33	1952
56	68	43	39	1953
62	69	42	39	1954

4. התפתחות היקף פעולותיה של החברה משתקפת בטבלה הבאה:
היקף פעולותיה של חברת "אל על"

השנה	מספר הנוסעים שהוטסו	מכפלת מספר הנוסעים במרחק טיסותיהם (Passenger Miles)	מכפלת משקל המטען שהוטס במרחק הטיסה (Ton Miles)
1950	15,514	32,635	917
1951	21,237	51,590	2,034
1952	24,776	67,489	2,621
1953	31,785	83,483	3,326
1954	32,639	83,723	3,229

נוסף על שירות טיסותיה הסדיר נטלה החברה בשנים 1950 ו-1951 חלק ניכר במבצעי הטסת עולים מארצות שונות, ונסתייעה בפעולה זו במטוסיה היא ובמטוסים שכורים מחברות תעופה שונות.

5. המספר המוגבל של מטוסים, הנמצא עתה ברשות החברה מצד אחד ואורך קווי הטיסה מצד אחר, לא אפשרו לחברה לבצע את שירותיה באופן תקין וסדיר. בקיץ 1955 הומינה החברה 3 מטוסים חדישים מסוג "בריסטול", שבנייתם תושלם בשנת 1957. הכנסתם של מטוסים אלה לשירות העולים במהירותם ובכושר קיבולם בהרבה על המטוסים, הנמצאים עתה ברשות החברה, עשויה להוות שלב חדש בהתפתחות החברה. רכישת שלושה מטוסים אלה אופשרה על ידי האוצר, שהקציב למטרה זו 1.5 מיליון ליש"ט במוזמנים (*) וקיבל את הערבות לתשלום יתרת המחיר בסך 1.5 מיליון ליש"ט.

6. חברת "אל על" מבצעת שירות הובלת נוסעים ומטען משדה התעופה לוד עד תל אביב בעבור כל החברות, שמטוסייהן נוחתים בלוד – בדומה לחברות תעופה לאומיות בארצות רבות, המבצעות שירות כזה בין שדה התעופה לבין העיר הקרובה.

7. נוסף על זה מקיימת "אל על" בתי מלאכה בלוד, המסוגלים להוציא לפועל את העבודות הקשורות בתיקונים של גופי המטוסים ובהחזקת המנועים, פרט לשיפוצם (Engine Overhaul).

8. החברה מכשירה עובדים ישראלים במקצועות תעופה שונים, וכתוצאה מכך גדל, במשך הזמן במקצועות מסוימים, אחוז העובדים הישראליים, כגון בין הטייסים, מהנדסי הטיס והאל-חוטאים :

עובדים מקצועיים בחברת "אל על"

המקצוע			מספר העובדים בסוף שנת 1951		מספר העובדים בסוף שנת 1954	
	ס"ה	מזה ישראליים	מספר	אחוז	ס"ה	מספר
טייסים	36	13	36	19	36	53
נווטים	2	1	50	1	6	17
אלחוטאי טיס	16	11	70	17	18	95
מהנדסי טיס	12	5	42	12	18	67
דיילים	33	33	100	33	33	100
מכונאים ובעלי מקצועות טכניים אחרים	121	81	67	88	120	73

(*) סכום זה לא נכלל במספרים המובאים בחלק הסטטיסטי של הסקירה.

"ארקיע", קוי תעופה בישראל בע"מ

חברת "ארקיע", החלה בפעולותיה בשנת 1950. בחברה משתתפים: חברת "אל על" (50%) וחברת "כנפות בע"מ" - חברה לתעופה של הסתדרות העובדים - (50%).

1. החברה עוסקת בהטסת נוסעים ומשאות מלוד לאילת ובחזרה. לשם כך היא מקיימת שירות סדיר, 3 פעמים בשבוע, באמצעות מטוס מסוג "קומנדור" (C. 46), ובו 38 מקומות; בשעת הצורך היא מבצעת גם טיסות מיוחדות. מטוס זה עומד גם לרשות חברת "אל על". מלבד מטוס הקומנדור שייך לחברה מטוס שני - מסוג "רפיד" - ובו 8 מקומות; אך מאז יולי 1954 משתמשים בו בדרך כלל רק לטיסות מיוחדות.

2. היקף פעולות החברה בשטח הובלת נוסעים, מטען ודואר משתקף בטבלה הבאה:

הטסת נוסעים ומטען על ידי חברת "ארקיע"

השנה	מספר הטיסות הלך ושוב	מספר הנוסעים	טונות מטען ודואר
1950	450	13,483	1,605
1951	433	18,729	1,130
1952	293	19,695	566
1953	229	15,204	366
1954	168	10,463	327

כמחצית הנוסעים הוטסו על חשבון המדינה.

3. בדעת ההגברה להרחיב את שירותיה על ידי ביצוע טיסות גם משדות התעופה הקטנים בארץ, כגון: תל אביב, חיפה, ראש פינה ובאר שבע. לשם כך מתכוונת החברה לרכוש 2 מטוסים מסוג "דקוטה", בני 28 מקומות כל אחד, המסוגלים להמריא משדות התעופה הקטנים, מקום שאין מטוס "קומנדור" יכול להמריא ממנו מפאת כובד משקלו. עם רכישת המטוסים החדשים בדעת החברה למכור את שני המטוסים הנמצאים עתה ברשותה.

מפעלי תובלה בע"מ

החברה "מפעלי תובלה" החלה לפעול בשנת 1952. בחברה משתתפים: המדינה (כ-67%) ואיחוד הקבוצות והקיבוצים (כ-33%).

1. החברה נוסדה על ידי "מחצבי ישראל" להובלת החומרים המופקים ע"י החברות לניצול אוצרות הטבע בנגב. היא עובדת בעיקר בשביל "חברת דשנים וחומרים כימיים בע"מ" "מפעלי ים-המלח בע"מ" ו"חברת פוספטים בנגב בע"מ".

בשביל "חברת דשנים וחומרים כימיים" היא מובילה פוספטים ממרבצי "אורן" לתחנת הרכבת במגדל גד, מקום בו מעמיסים אותם על הרכבת לחיפה. בשביל "מפעלי ים-המלח" מובילה החברה אשלגן מסדום גם לתל אביב וגם לתחנת הרכבת בלוד (משם מובל האשלגן ברכבת לחיפה); וכן דלק מחיפה ומתל אביב לסדום ומים מבאר שבע ומדימונה לסדום. בעבור "חברת הפוספטים בנגב" מובילה החברה מים מבאר שבע ודימונה למחנה "אורן". החברה מבצעת בהיקף קטן הובלות גם בעבור משרדים ומחלקות שונות של הממשלה, כגון: משרד החקלאות, משרד הבטחון, המחלקה לעבודות ציבוריות ורכבת ישראל (הובלת משאות שונים בנגב) והובלות בעבור גורמים פרטיים שונים.

2. לרשות החברה עומד צי מכונות הכולל :

47 מכונות-גוררות בכושר הסעה מ-18 עד 27 טון ;

58 מכונות-גוררות (סמי-טרילורים) המותאמות למכונות הגוררות ;

7 מכונות מסוגים שונים המסייעות בשירותי ההובלה.

החברה נהנתה לפי צו של שר האוצר מפטורין ממכס על מכונותיה ושאר ציודה, שהובאו

ארצה לפני יום 1.4.55.

3. סך הכול של מרחקי ההובלה היו :

בתקופה של 19 חודשים: מ-1.6.52 עד 31.12.53 - 933,985 ק"מ ;

בתקופה של 12 חודשים: מ-1.1.54 עד 31.12.54 - 2,095,921 ק"מ.

4. הכנסות החברה בשנים 1953 ו-1954 היו :

בשנת 1954		בשנת 1953		
%	ל"י	%	ל"י	
81.8	790,000	87.0	359,222	מלקוחותיה הראשיים
1.9	17,000	4.5	18,676	ממשרדי הממשלה וממחלקותיה
16.3	158,000	8.5	34,857	מאת שונים
100.0	965,000	100.0	412,755	סה

5. במטרה להגדיל את צי מכונותיה הומינה החברה בארצות הברית במשך שנת 1955 ציוד נוסף בסכום של \$ 333,000, הכולל 16 מכונות-גוררות, חלקי חילוף שונים וחומרים להרכבת 20 עד 22 מכונות-גוררות.

איגוד מס' 13

"עמידר", החברה הלאומית לשכון עולים בישראל בע"מ

חברת "עמידר" החלה בפעולותיה בשנת 1949. בחברה משתתפים: המדינה (75%) והסוכנות היהודית לארץ ישראל (25%).

1. "עמידר" - החשובה בחברות לשכון עולים במדינה - מטפלת בלמעלה מ-76,000 יחידות דיור בחלקיה השונים של הארץ, מהן השייכות לה ומהן המנוהלות על ידיה. המבנים מוקמים על אדמות, שהועמדו לרשות החברה על ידי רשות הפיתוח והקרן הקימת לישראל.

החברה בנתה ובונה ע"י קבלנים דירות לעולים, חנויות, מחסנים, משרדים ובניינים ציבוריים כגון: בתי ספר, בתי כנסת ומרפאות. את בנייני הציבור מקימה החברה בעיקר בכספי ארגונים יהודיים מארצות שונות, כגון הלאנדסמאנשאפטס בארצות הברית, ומעמידה אותם לרשות הגופים המעוניינים.

2. בשנים הראשונות לפעולותיה (בשנים 1949 ו-1950) בנתה החברה בשיכוני העולים בעיקר דירות בנות חדר אחד, בשטח של 25-26 מ"ר. לאחר מכן היא עברה לבניית דירות בנות 2 חדרים בשטח של 42-51 מ"ר. החל משנת 1953 בונה החברה, נוסף על הדירות בנות 2 החדרים, גם דירות בנות חדר וחצי בשטח של 36-38 מ"ר. מהדירות, שנבנו עד סוף שנת 1951, נמכרו כ-30% וכ-70% הושכרו. מאז פועלת החברה במגמה למכור את הדירות ; מן הדירות שהוקמו מתחילת 1952 עד 31.3.54 נמכרו כ-80% ומאלו שנבנו בשנת 1954/55 - כ-97%.

3. בשנת 1953 רכשה החברה מאת המדינה כ-21,000 יחידות דיור לעולים, שהוקמו על ידי מדור השיכונים של משרד האוצר, וכ-16,000 צריפונים ב"מעבדות המתוכננות", שהוקמו על ידי הסוכנות היהודית לארץ ישראל. מחיר הרכישה נקבע ומנית ב-30 מליון ל"י; מזה ייפרעו 14 מליון ל"י על ידי הקצאת מניות של החברה למדינה ו-16 מליון ל"י הנותרים בתשלומים במשך 19 שנה.
4. נוסף על כך מנתלת החברה - כסוכן המדינה - את בנייני האפוטרופוס לנכסי נפקדים בערי הארץ פרט לירושלים, יפו, חיפה, נצרת ובאר שבע; את 3,400 יחידות הדיור לעולים, שהוקמו על ידי אגף השיכון של משרד העבודה ואשר עומדות להירכש על ידי "עמידר"; את שיכון עובדי המדינה בבאר שבע; וכן דירות, שהוקמו על ידי חברת "דיור למשחררי המלחמה", אף היא איגוד ממשלתי (ראה איגוד מס' 15 להלן).
5. החברה נוטלת חלק גם במפעל השיכון העממי; היא הקימה עד 31.3.55 במסגרת מפעל זה למעלה מ-450 יחידות דיור. כן היא מטפלת מטעם המדינה בחלק מהשיכון העממי המוקם במי-שרין על ידי אגף השיכון של משרד העבודה.
6. הטבלה הבאה מראה את היקף שטחי פעולותיה השונים של החברה בשנת 1954/55.

היקף פעולות החברה "עמידר" בשנת 1954/55

(במספרים מעוגלים)

תיאור הרכוש	מספר היחידות	מחזור המכירות	הכנסות משכר דירה
א. רכוש עצמי		ל"י	ל"י
1. דירות לעולים שהוקמו על ידי החברה	16,350	{ 4,304,562	494,964
2. חנויות, מחסנים ומשרדים בשיכוני העולים שהוקמו על ידי החברה	330		
3. יחידות דיור שנרכשו מאת הממשלה: (א) דירות לעולים שהוקמו על ידי מדור השיכונים של משרד האוצר (ב) צריפונים ב"מעבדות המתוכננות"	21,000	1,385,684	1,299,646
	16,000	50,800	554,450
סה"כ רכוש עצמי	53,680	5,741,046	2,349,060
ב. רכוש מנוהל			
1. דירות של האפוטרופוס לנכסי נפקדים	18,000	—	891,082
2. דירות לעולים חדשים שהוקמו על ידי אגף השיכון של משרד העבודה	3,400	821,036	103,192
3. שיכון עובדי המדינה בבאר שבע	70	—	5,096
4. דירות שהוקמו על ידי "חברת דיור למשחררי המלחמה"	1,400	—	7,915
סה"כ רכוש מנוהל	22,870	821,036	1,007,285
סה"כ (רכוש עצמי ומנוהל)	76,550	6,562,082	3,356,345

"אפרידר", חברה לשכון בע"מ

חברת "אפרידר" החלה לפעול בשנת 1950. בחברה משתתפים: המדינה (50%) ויהודי דרום אפריקה (50%).

1. החברה נוסדה לשם הקמת "אשקלון" (עיר חדשה על חוף הים בקרבת מגדל אשקלון העתיקה) ופיתוחה כמרכז לחרושת, למסחר ולק"ט. החברה קיבלה מאת רשות הפיתוח שטח בן 1,800 דונם בקירוב, הכשירה אותו לבנייה, סללה בו כבישים פנימיים, נטעה גינות ציבוריות, בנתה בנייני מגורים והקימה מרכז הכולל 15 בתי מלאכה, 17 חנויות, משרדים לבנק ולדואר, 12 משרדים אחרים, מרפאה בת 14 חדרים, בית קפה, מאפייה, תחנת אוטובוסים, תחנת דלק ומוסך למכוניות, ספרייה ציבורית, מחיאון, בית-עם ואולם קטן לאסיפות.

2. בנייני המגורים, שהוקמו בשלב הראשון לפעולות החברה, כוללים 468 יחידות דיור – מטי-פוסים שונים – בנות 2 חדרים כל אחת. מהן נמכרו 311 יחידות ויתרן הושכרו. במטרה למשוך מת-ישיבים לאשקלון ולפתח על ידי כך את המקום נקבעו לרכישת הדירות מחירים נמוכים מן המקובל. כך היו מחירי הדירות בשנת 1952/53, 3,200 ל"י בממוצע; בשנת 1953/54, 4,200 ל"י בממוצע ובשנת 1954/55, 4,700 ל"י בממוצע. שיקול זה הביא גם לקביעת דמי שכירות נמוכים (12,500 ל"י עד 16 ל"י לדירות, וזאת בהתאם לסוג הדירה ולשנה בה נשכרה).

3. בשנת 1954/55 החלה החברה בהקמת 100 יחידות דיור לפועלי בית החרושת לצינורות "יובל-גד". במימון הקמת יחידות הדיור משתתפים נוסף על החברה והמשתכנים, גם אגף השיכון של משרד העבודה ובית החרושת "יובל-גד". החברה תתחיל בקרוב גם בהקמת דירות במסגרת "מפעל החסכון לבנייה".

דיור למשוכרי המלחמה בע"מ

החברה "דיור למשוכרי המלחמה" החלה בפעולותיה אחר סיום מלחמת העולם השנייה בשנת 1945. בחברה משתתפים: המדינה (20%), קרן היסוד (60%) ונאמני מנבית ההתגייסות (20%).

1. מטרת החברה לסייע לחיילים משוחררים בדיור ושיכון. אחרי שהחברה הקימה שיכונים שונים ועזרה למשתכנים בשיכונים אחרים על ידי מתן הלוואות, סיימה החברה את פעולותיה אלו; מאז היא מצטמצמת בניהול רכוש הקיים ובפעולות הכספיות הכרוכות בגביית תביעות ובפרעון התחייבויותיה. אין לה מנגנון משלה והיא מסתייעת בחברת "עמידר" בביצוע כל פעולותיה הנוכחיות.

2. כפעולתה העיקרית הקימה החברה בתקופה עד סוף 1953 על קרקעות באזורי תל אביב וחיפה, שחכרה מהקרן הקימת לישראל ומרשות הפיתוח, 1,222 יחידות דיור מטיפוסים שונים, בני 1½, 2 ו-3 חדרים וכן 52 חנויות ובתי מלאכה; מהם נמכרו למשתכנים 38 חנויות ובתי מלאכה ו-1,215 יחידות דיור, ואילו 14 חנויות ובתי מלאכה ו-7 יחידות דיור הושכרו. למימון בנייה זו שימשו לחברה, מלבד הונה העצמי, המקורות הכספיים הבאים: הלוואות לטווח ארוך מהסוכנות היהודית לארץ ישראל, ממנבית ההתגייסות ומהמדינה; הלוואות מקבלנים והשתתפות המשתכנים. ההשתתפות הכספית של המשתכנים לא הייתה אחידה.

אשר ל-1,215 יחידות הדיור שנמכרו לא הושג עדיין הסכם בין החברה לבין המשתכנים על מחירן הסופי של חלק מהדירות הללו. עד כה הוסכם – בהתחשב במחיר הקרן כבסיס – על מחיר של 900 ל"י לדירות בנות 1½ חדרים ועל מחיר של 1,050 ל"י לחלק מן הדירות בנות 2 חדרים.

3. החברה השתתפה ב-50% (500 ל"י) בהונה של חברת שיכון ודיור בע"מ והקימה בעבור חברה זו 111 יחידות דיור. נוסף על כך בנתה החברה בעבור משרד הבטחון ועל חשבונם 17 בתים לשיכון נכי מלחמה. כן נתנה החברה הלוואות מובטחות במשכנתאות לחיילים משוחררים וגם לצו"ל חדשים, שהשתכנו בבתיים, שהוקמו על ידי גופים אחרים.

איגוד מס' 16

חברה כלכלית לירושלים בע"מ

החברה הכלכלית לירושלים החלה בפעולות בשנת 1948. בחברה משתתפים: המדינה (כ-53%), קרן קימת לישראל (כ-23%), קרן היסוד (כ-13%) וכמה גופים ציבוריים ופרטיים אחרים (ביחד כ-11%).

1. החברה עוסקת בפיתוח התעשייה בירושלים על ידי הקמת בניינים לתעשייה ולמלאכה. היא מסייעת למשקיעים מהארץ ומחוץ לארץ, שבדעתם להקים מפעלי תעשייה ומלאכה בירושלים, במשא ומתן עם השלטונות ועם גורמים פינאנסיים.

2. החברה חכרה מאת רשות הפיתוח לתקופה של 49 שנים (עם זכות הארכה ל-49 שנים נוספות) שטח בגודל של 13,384 מ"ר בשכונת מקור ברוך ושטח בגודל 54,462 מ"ר בשכונת רוממה; נוסף על כך היא מנהלת משא ומתן בדבר חכירת שטח בן 200,000 מ"ר בקירוב בשכונת גבעת שאול ב'.

(א) על השטח, שהחברה חכרה במקור ברוך הוקם גוש בנייני תעשייה בני שתי קומות, ששטח השימוש שלהם הוא 10,309 מ"ר; בשנת 1955 הוחל בהקמת קומה שלישית, ששטחה 3,717 מ"ר. כן הוקם בסמוך לבנייני התעשייה בניין למשרדים, ששטח השימוש בו הוא 907 מ"ר. בהקמת מבנים אלה הושקע עד 31.3.55 סך 743,800 ל"י.

בבנייני התעשייה שוכנים 53 מפעלים המעסיקים ביחד כ-600 פועלים. המפעלים הם בעלי גודל ואופי שונים וביניהם העוסקים בייצור מכונות לתעשיית נעליים, בייצור ראדיאטורים, במיכאליקה עדינה, בייצור עטים גובעים, עפרונות, תרופות אנטיביוטיות; וכן בתי דפוס וגרירות.

משתי הקומות, ששטח שימושן 10,309 מ"ר, נמכרו 3,453 מ"ר בסכום של 161,920 ל"י והשטח הנותר (6,856 מ"ר) הושכר. מהקומה השלישית, ששטח השימוש שלה הוא 3,717 מ"ר, הושכרו 953 מ"ר עד 31.3.55, ו.א. עוד לפני השלמת הבנייה. מהבניין למשרדים, ששטח שימושו הוא 907 מ"ר, נמכרו למדינה לשם שיכון משרד מבקר המדינה שתי קומות בשטח של 605 מ"ר, בסכום של 82,498 ל"י, ואילו השטח הנותר (302 מ"ר) משמש לשיכון משרדי החברה.

(ב) על השטח, שחכרה החברה בשכונת רוממה, הוקמו 2 בניינים בני קומה אחת ו-7 בניינים בני שתי קומות, ששטח שימושם הכולל הוא 17,379 מ"ר ואשר בהקמתם הושקע סך של 758,165 ל"י. מ-9 בניינים אלה נמכרו בסכום של 624,758 ל"י 7 בניינים, ששטח שימושם הוא 13,396 מ"ר. חלק מהבניין השמיני בשטח שימוש של 1,474 מ"ר הושכר; חלקו השני של בניין זה וכן הבניין התשיעי, שהושלם בתחילת 1955 (ביחד 2,509 מ"ר), לא הושכרו עד יום 31.3.55.

בבניינים ברוממה, שנמכרו ושהושכרו, שוכנים 24 מפעלי תעשייה ומלאכה, המעסיקים ביחד למעלה מ-600 פועל, ביניהם בתי חרושת לייצור נעליים, לגורות חשמל, לטכסטילים, לשעונים, למצרכי מזון ובתי מלאכה לגורות ולמיכאניקה.

3. החברה יסדה 2 חברות: בשנת 1952 את "רוממה, חברה לאספקת חומרים וציוד בע"מ", שעסקה בסחר בחומרי בניין – פעולות חברה זו נפסקו בשנת 1954; בשנת 1953 את "חברת צמחי רפואה ישראליים בע"מ", שעסקה באיסוף צמחי רפואה הגדלים בישראל ובשיווקם – חברה זו הפסיקה את פעולותיה בתחילת 1955, והיא עומדת להתמוג עם חברת "הרבריה", שנוסדה לא מכבר לאותה מטרה.

חברת הדלק הישראלית בע"מ

חברת הדלק הישראלית החלה בפעולותיה בשנת 1952. בחברה משתתפים : המדינה (10%), חברת השיט "צים" (5%), איחוד הקואופראטיבים להובלה "נוע" (8.75%), המשביר המרכזי (8.75%), חברת "אמפל" (22.5%), בנקים (בנק לאומי לישראל, בנק ארץ-ישראל לדיסקונט והחברה הכלכלית הארץ-ישראלית), חברות להשקעות של בנקים אלה ומשקיעי חוץ פרטיים הקשורים בהם (ביחד 45%).

1. החברה, שהיא אחת מהחברות העוסקות בשיווק מוצרי נפט בארץ, קונה נפט גולמי ודלק מזוקק בשווקים הבינלאומיים, מביאה אותם על חשבונה לישראל, מוסרת את הנפט הגולמי לזיקוק בבתי הזיקוק בחיפה ומשווקת בארץ את המוצרים המזוקקים, דהיינו : מוט, סולר, נפט, בנזין, שמני סיכה וגז לבישול.

לפי הסכם בין מדינת ישראל לבין "בתי הזיקוק המאוחדים בע"מ", חיפה, זכאית חברת הדלק לזקק בבתי הזיקוק בחיפה מכסה מסוימת של דלק גולמי, המבוססת על אחוז הכמות הכללית של מוצרי נפט מזוקקים, ששווקו בארץ בשנים הקודמות. האחוז שנקבע לשנים השונות היה : לשנת 1952 - 15%, לשנת 1953 - 19.29%, לשנת 1954 - 23.12% ולשנת 1955 - 27.15%.

2. הרשימה הבאה מראה את התצרוכת הכללית במוצרי נפט מזוקקים בישראל בשנים 1952 עד 1954 וחלקה של החברה בסיפוק תצרוכת זו :

השנה	התצרוכת הכללית	חלק החברה בסיפוק התצרוכת	הפדיון
	טון	טון	%
1952	952,000	39,748	4.2
1953	1,092,000	162,140	14.9
1954	1,107,000	219,528	19.8

3. השיווק נעשה בדרכים הבאות :

(א) המשרד הראשי של החברה מוכר מוצרים :

(1) לצרכנים הגדולים, כגון : משרד הבטחון, משרד המשטרה, משרד הבריאות (בעבור בתי החולים), רכבת ישראל, חברת הספנות "שהם", חברת החשמל, חברת "דשנים וחומרים חיימים", הקואופראטיבים לתחבורה, הקואופראטיבים של מחלקי נפט, 2 חברות גז ("ספרגו ו"אמישראל") ותחנות הבנוין ברחבי הארץ (המשרות את בעלי המכוניות).

(2) לשלוש סוכנויותיה : סוכנות הדרום (הכוללת את תל אביב), סוכנות השרון (הכוללת את פתח תקוה) וסוכנות הצפון (הכוללת את חיפה). סוכנויות אלו מוכרות לצרכנים בתחום פעולותיהן.

(3) למפיצים מקומיים (Dealers) במקומות הקטנים בארץ, המוכרים לצרכנים במקומות אלה.

(ב) סניף החברה בירושלים מוכר לצרכנים בעיר ובסביבה.

4. הזכות להחזקת תחנות בנוי ניתנת לחוכרים לתקופה של 15 שנה בתנאים הבאים : על החוכר להקים את התחנה על קרקע השייך לו, ואילו את מתקני השאיבה והמיכלים נותנת לו החברה. בתום תקופת ההסכם נשארים המבנים רכוש של החוכר והמתקנים רכוש של החברה. הזכות למכירת נפט בערים היא בידי קואופראטיבים של מחלקי נפט. העגלות, שבהן מובילים נפט, הן רכוש החברה.

5. ב-31.3.55 היו בשימוש : 11 תחנות בנוי וכ-140 עגלות נפט ; 6 תחנות בנוי נמצאו בשלב של הקמה.

ערכם של מתקני השאיבה בתחנות בנוי, של עגלות הנפט ושל שאר הציוד השייך לחברה, בכלל 10 מכוניות-מיכלים (טנקים), היה ב-31.3.55 : 768,000 ל"י.

בפברואר 1955 רכשה החברה מאת חברת "אסו" (Esso) – אחת החברות ששיוקו מוצרי נפט בישראל – את ציודה הנע של חברה זו ומתקניה לרבות הקרקעות, שעליהם נמצאים מתקני החסנה לדלק. ברכישה זו כלולים בין השאר : מיכלים להחסנת דלק בחיפה, תל אביב וירושלים, שקיבולם הכולל הוא 6,677 טון, ציוד (מוחכר) ל-9 תחנות בנוי, 57 עגלות נפט, 13 מכוניות-מיכלים (טנ-קרים), 2 מכוניות משא ו-7 מכוניות נוסעים.

איגוד מס' 18

שקם בע"מ

חברת "שקם" החלה בפעולותיה בשנת 1950. כל מניותיה הן בידי המדינה.

1. החברה מספקת סחורות ושירותים לאנשי הבטחון (צה"ל והמשטרה) ולמשפחותיהם. המכירה היא בדרך כלל במזומנים, במקרים מסוימים גם בהקפה. החברה מבצעת את פעולותיה באמצעות : 17 תנויות "כל-בו" בערי הארץ השונות ; חנות מיוחדת בתל אביב לממכר ספרים, תשמישי ספורט ומקלטי רדיו ; 8 מחסנים מרכזיים, המספקים סחורות לקנטינות המוחזקות והמנהלות על ידי יחידות הצבא ; 51 קנטינות קבועות ופינות מכירה בערים, במחנות הקבע ובמרכזי התחבורה, וקנטינות ניידות ; 3 מוזונים (במועדון הקצינים בחיפה, במשרד הבטחון בקריה ובמשרד החברה ביפו) ; 3 מגדניות (ב-3 הערים הראשיות) המספקות דברי מאפה לחנויות "שקם", מחסניה ומוזוניה ; יחידה לארגון נשפים ומסיבות משפחתיות לאנשי הבטחון וקבלות פנים רשמיות, הנערכות מטעם מערכת הבטחון ; בתי מרוגע עונתיים לאנשי צבא, שהחברה מארגנת מפעם לפעם לפי דרישת שלטונות הצבא.

הסחורות הנמכרות על ידי החברה מרביתן נקנות בארץ ומיעוטן מובא על ידיה מחוץ לארץ. החברה נהנית מהנחות ואף מפטורין ממכס, בלו ומס קניית לגבי סחורות מסוימות.

2. היקף העסקים של החברה מ-1.7.50 עד 31.3.55 משתקף במספרים על הפדיון מכל ענפי פעולותיה כדלקמן :

התקופה	הפדיון (באלפי ל"י)
1.7.50 – 30.6.51	2,495
1.7.51 – 30.6.52	4,920
1.7.52 – 30.6.53	9,398
1.7.53 – 31.3.54 (9 חודשים)	8,142
1.4.54 – 31.3.55	12,290

3. מתוך הפדיון בשנת 1954/55, בסך הכול של 12.3 מליון ל"י בקירוב, היו המכירות בחנויות החברה 6.6 מליון ל"י בקירוב, לפי הפירוט דלהלן:

באלפי ל"י	%	
2,618.5	39.6	1. צורכי מכולר
2,021.2	30.6	2. הלבשה והנעלה
		3. כלי בית (בכללם כלי חשמל ביתיים ומקלטי רדיו)
758.9	11.5	4. סדקית (בכללם מוצרי עור וניילון שונים)
480.9	7.3	5. רהיטים
473.4	7.2	6. תשמישי ספורט
183.1	2.8	7. ספרים
68.0	1.0	
6,604.0	100.0	ס"ה

איגודים מס' 19 ו-20

בנק ישראל לחקלאות בע"מ וחברה להשקעות בחקלאות בע"מ

"בנק ישראל לחקלאות" החל בפעולותיו בשנר 1951. בבנק משתתפים: המדינה (כ-96%), קרן היסוד בע"מ (כ-0.5%) ו-3 הקרנות: קרן הקיבוץ המאוחד; קרן השומר הצעיר; קרן איחוד הקבוצות והקיבוצים (ביחד כ-3.5%).

1. הבנק עוסק במימון החקלאות לכל ענפיה (לרבות התעשייה החקלאית) ומשמש לממשלה צינור, שדרכו היא מזרימה לסקטור החקלאי חלק ניכר מכספי תקציב הפיתוח, שנועדו לסקטור זה. ההלוואות ניתנות על ידי הבנק הן בעיקר הלוואות לטווח ארוך ובינוני (מ-2 עד 13 שנה) למימון השקעות; הללו ניתנות נגד שעבוד רכוש. כן נותן הבנק הלוואות לטווח קצר, להון חוזר, נגד שעבוד יבולים ובטחונות אחרים. ההלוואות ניתנות בדרך כלל בריבית של 5% עד 8%; הריבית הממוצעת בשנת 1954/55 הייתה כ-5.8%.

2. האמצעים הכספיים, העומדים לרשות הבנק, נובעים בעיקר מן המקורות הבאים: הון הבנק ורזרבות שהבנק צבר, כספים שניתנו על ידי המדינה (בעיקר מתקציב הפיתוח) וקרנות משותפות עם גורמים אחרים המעוניינים בהתפתחות החקלאות, כגון: הסוכנות היהודית לארץ ישראל, "גיר שי" תופית בע"מ, "תנובה בע"מ" ו"קרן ההדריים", שבה משתתפת המועצה לשיווק פרי הדר. הריבית, ששילם הבנק לגורמים, שסיפקו לו את אמצעיו הכספיים (בכלל זה המדינה), הייתה בשנת 1954/55 בממוצע 4%. בחלוקת ההלוואות מתקציב הפיתוח פועל הבנק כעושה דברה של הממשלה, הקובעת את מקבל ההלוואה ואת תנאיה.

3. להלן מובאות טבלאות, המראות (א) את הסכום הכולל המצטבר של ההלוואות לטווח ארוך ובינוני, שניתנו על ידי הבנק; (ב) את המקורות הכספיים, ששימשו לבנק למתן הלוואות אלו; (ג) את התוצאות המשקיות של פעולות הבנק בתקופה 1.4.51 עד 31.3.55.

(א) ההלוואות שניתנו ע"י בנק ישראל לחקלאות (באלפי ל"י):

הסכומים שנצטברו עד:				המטרה
31-3-55	31-3-54	31-3-53	31-3-52	
4,500	1,000	600	300	הכשרה וטיוב קרקע
15,500	9,500	4,800	2,500	השקיה
6,000	2,900	1,100	900	מטעים
3,500	1,800	1,000	800	ענף בעלי חיים
1,700	1,300	400	300	ציוד חקלאי
3,000	2,200	1,000	900	מבנים חקלאיים
4,000	1,200	—	—	שיכון כפרי
2,000	700	400	200	דיג ומדגה
12,600	7,700	4,700	3,000	שונות
(*)52,800	28,300	14,000	8,900	סה

(*) נוסף על כך נתן הבנק הלוואות לטווח קצר, שנפתח ליום 31-3-55 הגיע לסך 16,900,000 ל"י בקירוב.

(ב) המקורות הכספיים של הבנק למתן הלוואות (באלפי ל"י):

היתרה ליום:				המקור
31-3-55	31-3-54	31-3-53	31-3-52	
7,933	5,631	3,081	1,551	הון וקרנות עצמיות
32,647	17,143	7,849	1,534	המדינה
1,054	926	204	6.5	גורמים אחרים
41,634	23,700	11,134	3,091.5	סה

(ג) התוצאות המשקיות של פעולות הבנק:

שנת הכספים				התוצאות
1954/55	1953/54	1952/53	1951/52	
ל"י	ל"י	ל"י	ל"י	1. הכנסות מריבית
1,670,358	901,787	334,115	55,689	עמלה וכד'
1,061,023	477,665	210,917	17,345	2. ריבית ששולמה
609,335	424,122	123,198	38,344	3. רווח ברוטו (1-2)
283,243	209,712	75,414	36,039	4. הוצאות
326,092	214,410	47,784	2,305	5. רווח נקי (3-4)
168,000	66,634	21,486	—	6. דיוידנדה ששולמה

4. "בנק ישראל לחקלאות" יסד בשנת 1952 חברת-עזר בשם "החברה להשקעות בחקלאות בע-מ", שכל הון מניותיה בסך 250,000 ל"י הוא בידי הבנק. חברת-עזר זו עוסקת באספקת ציוד לחקלאים ולמשקי ההתישבות, אולם לא באורח קבוע אלא על פי בקשות מיוחדות של משרד החקלאות. בפעולותיה אלו אין החברה נוטלת על עצמה כל סיכון כספי. במסגרת פעולותיה עסקה החברה בצינורות להשקיה ובחומר גלם לייצור צינורות, בסירות דיג, במכוונות חקלאיות, בחלקי חילוף ובבקר.

5. החברה להשקעות בחקלאות משתתפת ב-3 האיגודים הממשלתיים הבאים: (1) מפעלי סוכר ישראליים (1951) בע-מ, בהם השקיעה עד ליום 31.3.55 סך 506,000 ל"י (מזה סך 166,668 בדרך הון); (2) חברת עלי טבק בע-מ, בה מחזיקה החברה ב-2 מניות יסוד; (3) חברת חלפים חקלאיים בע-מ, בה מחזיקה החברה במניית-מנהלים אחת.

היקף פעולותיה של החברה בתקופה 1952/53 עד 1954/55 משתקף מהרשימה הבאה:

1954/55	1953/54	1952/53	
ל"י	ל"י	ל"י	
3,519,000	1,166,000	2,464,000	פדיון ממכירות
3,535,000	684,000	2,879,000	קניות

איגוד מס' 21

אוצר לתעשייה בע"מ

החברה "אוצר לתעשייה" החלה לפעול בשנת 1944. בחברה משתתפים: המדינה (25%), קרן היסוד (12.5%) ובנק לאומי לישראל (62.5%).

1. החברה עוסקת במתן הלוואות למפעלי תעשייה לתקופות בינוניות וארוכות. הלוואות אלו ניתנות בעיקר מכספי המדינה, ובחלוקתן פועלת החברה כעושה דברה של הממשלה, הקובעת את מקבלי ההלוואה והנושאת לגבי חלק מן ההלוואות בסיכון המלא ולגבי החלק הנותר בסיכון חלקי. הכספים ניתנים לחברה על ידי אוצר המדינה בצורת הלוואות לטווח ארוך בריבית קבועה, ועל החברה להחזירם לאוצר המדינה בשיעורים המותאמים לשיעורי הפרעון של ההלוואות הניתנות על ידי החברה לחרשתנים. החברה נהנית מההפרש בין הריבית, שעליה לשלם לאוצר, לבין הריבית, שהיא גובה ממפעלי התעשייה, והנקבעת אף היא תוך הסכם עם האוצר.

2. הכספים מאת המדינה באים בעיקר מתוך ההלוואות של הבנק ליבוא ויצוא בארצות הברית, שנועדו לרכישת ציוד רעשייתי, ומסעיפים אחרים של תקציב הפיתוח. הסכומים הבאים ניתנו לחברה והוחזרו על ידיה לאוצר המדינה:

השנה	הסכום שניתן לחברה	הסכום שהוחזר לאוצר המדינה
ל"י	ל"י	ל"י
1950/51	2,259,866	114,184
1951/52	2,607,291	350,076
1952/53	1,379,355	475,384
1953/54	2,175,303	539,349
1954/55	5,131,010	1,068,554
סה	13,552,825	2,547,547

3. במשך 10 שנות קיומה נתנה החברה - מתוך הונה העצמי, מהרזרבה שצברה (והמגיעה ליום 31.12.54 ל-150,000 ל"י) ומהכספים שקיבלה מאוצר המדינה - 405 הלוואות בסכום כולל של 14,326,000 ל"י. יתרת הלוואות אלו ליום 31.12.54 עולה ל-10,000,000 ל"י בקירוב, סכום המהווה כ-16% מסך הכול של האשראי הבנקאי לתעשייה באותו תאריך.

4. נוסף על הפעולות המתוארות לעיל פועלת החברה כסוכן הממשלה במתן הלוואות לחרש-תנים - לשם תשלום חלקי בעד הציוד התעשייתי ושאר סחורות - שהם קיבלו מתוך הסחורות שהובאו במסגרת הסכם השילומים מגרמניה. סכום הלוואות אלו מסרכם ליום 31.3.55 בסך של 1,246,846 ל"י.

איגוד מס' 22

אוצר החייל בע"מ

החברה "אוצר החייל" החלה בפעולותיה בשנת 1946. בחברה משתתפים: המדינה (כ-1%), קרן היסוד (כ-36%), מנהלים בעלי מניות יסוד (כ-6%), חיילים משוחררים, ששירתו בצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה ואנשי צבא הקבע של צה"ל (כ-57%). החיילים המשוחררים רכשו מניות של החברה על ידי העברת קופות החסכון שלהם במרוכז אליה, ואילו אנשי צבא הקבע רוכשים את מניות החברה בדרך חסכון שוטף.

1. החברה עוסקת בעיקר במתן הלוואות לחיילים משוחררים ממלחמת העולם השנייה; למשור-חררי צה"ל; לנקודות התישבות, שעל חבריהן נמנים חיילים משוחררים משני הסוגים הנזכרים; לאנשי צבא הקבע ולנפגעים מבין אנשי הבטחון. ההלוואות ניתנות בדרך כלל עד לתקופה של 4 שנים; נוסף על כך נותנת החברה הלוואות לטווח קצר למוסדות שונים למטרות הון חוזר. מקורות המימון של החברה הם בעיקר: הון וקרנות עצמיות; הקרן המיוחדת להלוואות לנפגעים מטעם אנף השיקום במשרד הבטחון; קרנות לשיכון נכים וחיילים משוחררים, שבהן משתתפת הממשלה; קרנות משותפות של החברה עם מוסדות שונים כגון: "גיר שיתופית בע"מ", קרן הקיבוץ המאוחד, קרן השומר הצעיר וקרן איחוד הקבוצות והקיבוצים; פקדונות מתוך קופות תגמולים של גופים שונים וכן פקדונות של חיילים וקצינים.

2. במתן ההלוואות לנפגעים מתוך הקרן המיוחדת של אנף השיקום פועלת החברה בשם משרד הבטחון, הקובע את מקבלי ההלוואות ואת תנאיהן והנושא בסיכון המלא להחזרת הסכומים.

3. הרשימות דלהלן משקפות את התפתחות מקורות המימון של החברה ואת התפתחות ההלוואות לסוגיהן, שניתנו על ידי החברה בתקופה 1947 עד 1954.

(א) התפתחות מקורות המימון

לסוף שנת	הון וקרנות עצמיות	קרנות ופקדונות	ס"ה
1947	באלפי ל"י	באלפי ל"י	באלפי ל"י
1947	79	102	181
1948	82	65	147
1949	86	340	426
1950	96	900	996
1951	106	1,090	1,196
1952	119	2,481	2,600
1953	138	2,967	3,105
1954	155	3,552	3,707

(ב) הלוואות לטווח ארוך

השנה	לחייילים משוחררים	לאנשי צה"ל	לנקודות התישבות	לנפגעים	ס"ה
	באלפי ל"י	באלפי ל"י	באלפי ל"י	באלפי ל"י	באלפי ל"י
1947	73	—	75	—	148
1948	50	—	102	—	152
1949	131	—	44	300	475
1950	185	160	101	428	874
1951	153	191	129	517	990
1952	214	373	72	511	1,170
1953	330	319	157	570	1,376
1954	560	323	257	456	1,596
ס"ה	1,696	1,366	937	2,782	6,781

(ג) הלוואות לטווח קצר למוסדות שונים להון חוזר

השנה	הסכום באלפי ל"י
1947	122
1948	—
1949	29
1950	95
1951	80
1952	234
1953	353
1954	476

4. לאחר ה-31 במארס 1955 הגדילה החברה את הונה הרשום מ-50,000 ל"י ל-250,000 ל"י. המניות החדשות (מניות יסוד ומניות רגילות) בסך 200,000 ל"י נרכשו כולן על ידי המדינה.

איגודים מס' 23, 24, 25, 26 ו-27

קרנות מימון

קרנות המימון הכלולות בסקירה זו הן 5: קרן משקי עזר לעולים (לפנים: קרן למשקים זעירים לעולים חדשים), קרן למתן הלוואות למתישבים במושבים חדשים, קרן ההתישבות הצעירה, קרן הדייג (ליד בנק ישראל לחקלאות בע"מ) וקרן הדייג (ליד חברת "גיר" בע"מ).

1. מטרת כל 5 הקרנות היא: עידוד ופיתוח של ענף משק מסוים בדרך מתן הלוואות. המדינה משתתפת במימון של כל 5 הקרנות האלה במישרין ובשני מקרים (קרן ההתישבות הצעירה וקרן הדייג) ליד בנק ישראל לחקלאות בע"מ) גם דרך בנק ישראל לחקלאות, שכמעט כל הונו הוא בידי המדינה. האמצעים הכספיים של "קרן משקי עזר לעולים" מורכבים מהון ומהלוואה לטווח ארוך מהמדינה (בסך 781,000 ל"י), ואילו לשאר הקרנות אין אמצעים כספיים חוץ מהון העצמי.

2. ההון הנפרע של הקרנות, מקורו וחלק המדינה בו מפורטים בטבלה הבאה :

ההון הנפרע של קרנות המימון

שם הקרן	שנת התחלת הפעולות	ההון הנפרע	חלק המדינה במישרין ובאמצעות בנק ישראל לחקלאות	ה ש ו ת פ י ם			
				המדינה	בנק ישראל לחקלאות בע"מ	הסוכנות היהודית לא"י	הסקטור השיחופי
קרן משקי עזר לעולים	1949	1,141,000 ל"י	41%	*	—	*	*
קרן למתן הלוואות למתיישבים במושבים חדשים	1951	2,250,000	33	*	—	*	*
קרן ההתישבות הצעירה	1954	675,000	74	*	*	*	—
קרן הדייג ליד בנק ישראל לחקלאות	1952	102,000	90	*	*	—	*
קרן הדייג ליד חברת "גיר"	1949	128,200	19	*	—	*	*
ס"ה		4,296,200	43				

3. לשם ניהול עסקיה של כל קרן הורכבה הנהלה, שבה מיוצגים השותפים. הביצוע נתון בידי המוסד הבנקאי המשותף (בנק ישראל לחקלאות, בנק הפועלים, "גיר") ; על ידי כך אין הקרן נוקטת למנגנון משלה.

4. המדינה והסוכנות היהודית לארץ ישראל מקבלות על השקעותיהן בקרנות ריבית הנעה בין 2% לבין 4.5% והמוסכמת מראש. בארבע מתוך חמש הקרנות הנ"ל מקבל המוסד הבנקאי המבצע בעד השקעותיו וטיפולו את ההפרש בין הסכומים, ששולמו למדינה ולסוכנות כריבית על השקעו-תיהן, לבין הריבית, ששילמו הלווים (בין 5% ל-7.5%), ואילו לגבי הקרן החמישית (קרן הדייג ליד חברת "גיר" בע"מ) מקבל הגוף העוסק בביצוע (חברת "גיר" בע"מ) דמי טיפול שנתיים.

הסיכון במתן ההלוואות אינו מתחלק במידה שווה בין כל המשתתפים ; הראשונות לשאת באחריות לסיכון הן המדינה והסוכנות היהודית לארץ ישראל.

איגוד מס' 28

מפעל הפיס

מפעל הפיס החל בפעולותיו בשנת 1951. במפעל, שהוא חברה מוגבלת בערבות, משתתפים המדינה והעיריות הראשיות בארץ.

1. המפעל עוסק בגיוס כספים על ידי מכירת כרטיסי הגרלה ועורך הגרלות פרסי כסף ; מטרת המפעל להקנות לרשויות מקומיות אמצעים כספיים לקידום הקמתם והרחבתם של בתי חולים ומרפאות ; הרשויות המקומיות מקבלות כספים אלה כהענקות, ואינן חייבות להחזירם.

2. ההגדרות מתקיימות מדי חודש בחודשו ; הן מסודרות ב-4 סדרות רבע-שנתיות, כל סדרה בת 3 הגרלות. מחיר הכרטיס לכל סדרת הגרלות הוא 3 ל"י.
- מתחילת פעולותיו של המפעל (1.10.51) עד 31.3.55 נמכרו כרטיסי הגרלה בסכום כולל של 5,872,000 ל"י. סכום זה היווה עד סוף שנת 1954 כ-84% מסך הכול של כרטיסי ההגרלה, שהוצעו למכירה ; בתחילת 1955 עלה האחוז ל-89. בתקופה שעד 31.3.55 הוגרלו פרסים בסך 2,317,000 ל"י. לאחר ניכוי הוצאות ההפצה וההוצאות המינהליות מצד אחד, והוספת הריבית, שנתקבלה בקשר להפקדת סכומים מסוימים בבנקים מצד אחר, עמד לרשות המפעל סך 2,487,000 ל"י לשם הקצבה לרשויות המקומיות.
3. אחד התנאים המוקדמים לקבלת הענקה הוא השקעה על ידי הרשות המקומית, מתוך אמצעיה היא, של סכום השווה למחצית ההענקה המבוקשת. תנאי זה גרם, שעד יום 31.3.55 לא הוגשו בקשות להענקות בסכום המלא, שעמד לרשות המפעל ; עד תאריך זה אושרו הענקות בסכום כולל של 872,000 ל"י בלבד.
4. בדעת המפעל להרחיב את תחום פעולותיו ולכלול בו מתן הלוואות – להבדיל מהענקות – להקמת בניינים לבתי ספר ולגני ילדים ברשויות המקומיות.

II. תכנית תקציבית של איגודים

1. האיגודים הממשלתיים והסדרת ענייניהם שימשו מזמן נושא לשיקוליו של מבקר המדינה (ראה דו"ח שנתי מס' 4, עמ' 36, ודו"ח שנתי מס' 5, עמ' 54). מבקר המדינה הציע, שיוחק חוק איגודים ממשלתיים, והדגיש את הצורך, שהחוק יחייב את האיגודים להכין כל שנה תכנית-פעולות שנתית (ראה דו"ח שנתי מס' 5, עמ' 58).
- מצד אחד ברור היה, שחוק איגודים לא יוחק תוך זמן קצר, ומצד אחר ההכנה של תכנית-פעולות שנתיות הייתה עשויה, עוד לפני חקיקת החוק, לשמש אמצעי יעיל לפיקוח הממשלה על האיגודים ; משום כך פנה מבקר המדינה במכתבו מיום 20 במארס 1955 אל שר האוצר, והציע לו לדרוש מהאיגודים באורח אדמיניסטרטיבי כבר מעתה להגיש תכנית-פעולות שנתיות. בינתיים יגוש שר האוצר להכנת ההסדר החוקי. ההסדר האדמיניסטרטיבי, שהוצע לתקופת המעבר, עדיין לא הופעל.
2. להלן מובאים :
- א. מכתבו של מבקר המדינה אל שר האוצר מתאריך 20.3.55 ;
- ב. דוגמה לתכנית-פעולות שנתית. לשנת 1955/56 של "החברה", הכוללת 6 נוספים, המראים את תקציבי המחלקות השונות של "החברה" ; דוגמא זו עובדה על ידי משרד מבקר המדינה לשם הדגמה.

א. מכתבו של מבקר המדינה אל שר האוצר

"בדו"ח השנתי מס' 5, בחלק ה'דן באיגודים ממשלתיים ובקווים להסדרת ענייניהם (פרק שני, עמוד 54), הצעתי חקיקת חוק איגודים, שיטיל על איגודים ממשלתיים, בין השאר, את החובה להגיש מדי שנה בשנה לשר האוצר "תכנית-פעולות שנתית", וצינתי, שבשעת הכנת החוק יוכל לשמש כדוגמה החוק האמריקני המסדיר את ענייני האיגודים הממשלתיים : Government Corporation Control Act, 1945. חוק זה דורש, שכל איגוד ממשלתי בארצות הברית יגיש כל שנה במועד קבוע "תכנית-פעולות שנתית" (הקרויה בחוק ה"גל" : "תכנית תקציבית" Budget Program, או "תקציב מן הסוג העסקי" – Business Type Budget – או "תכנית פעולות" – Plan of Operations).

בהערותיך לדין וחשבון השנתי מס' 5 (עמ' 14), נקטת עמדה חיובית. כלפי הצעתי וקבעת, שבדרך כלל יכולה היא לשמש בסיס להסדר חוקי של האיגודים הממשלתיים. אולם חקיקת חוק דורשת זמן ממושך. כיוון שרצוי לפי דעתי להחזיר בהקדם האפשרי בחברות, שהממשלה משתפת בהנהלתן, את הרעיון של הגשת "תכנית-פעולות שנתית" ולהגביר כבר מעכשיו באמצעות תכניות אלו את פיקוח הממשלה על החברות, אבקש ממך לשקול, אם לא היה נכון לדרוש כבר השנה באורח אדמיניסטרטיבי מן החברות, שיגישו למשרד האוצר תכניות כאלו.

משרדי עיבד לשם הדגמה של "תכנית-פעולות שנתית" את הדוגמה המצורפת, המתייחסת לחברה, שפעולותיה מקיפות 4 שטחים: בנייה, תעשייה, מסחר ומימון. דוגמה זו עשויה לפי דעתי להדריך את החברות בעריכת התכניות. אם תחליט להטיל מיד על החברות את הגשת התכניות השנתיות, אציע להמציא להן דוגמה זו.

אם רצונך או רצון החברות לקבל הסברים נוספים או לקיים דיון בעניין זה, יהיה משרדי מוכן להגיש את כל העזרה לכך.

ב. דוגמה ל"תכנית-פעולות שנתית"

לשנת 1955/56 של "החברה"

I. הקדמה

החברה נוסדה בשנת 1950 לשם הקמת מבנים, מכירתם והחזרתם. בשנת 1952 רכשה החברה את בית החרושת לייצור לבנים של "האחים כהן" לשם סיפוק צרכיה העצמיים בלבנים ומכירתן בשוק המקומי. באותה שנה יסדה החברה חברה-בת למטרת פיתוח קרקעות. בשנת 1953 הרחיבה החברה את תחום עסקיה גם על סחר מכוונות לבנייה ועל עסקי מימון של פעולותיהם של סוחרים חרשתנים, השוכנים במבנים שהוקמו ע"י החברה.

II. תכנית פעולות לטווח ארוך

1. לאחר שהחברה הקימה עד כה 2 גושי בניינים, בדעתה לבנות במשך 5 שנים, החל מ-1.4.55, 6 גושים נוספים על קרקעות חכורות מאת הקרן הקיימת לישראל בשכונת "א" בירושלים (החווה הפרלימנארי עם קק"ל כבר נחתם). כל גוש יהיה בן 3 קומות ויכיל מ..... עד..... מ"ר. 3 מתוך 6 הגושים הנ"ל מיועדים למגורים, 2 לשיכון תעשייה וזעירה ובתי מלאכה, וגוש אחד למשרדים. מגמת החברה למכור את היחידות שיוקמו או להשכירן לתקופות ארוכות.

2. בית החרושת לייצור לבנים יגיע בשנת 1956 לתפוקה של..... טון לבנים לשנה, ואין בדעת החברה להגדילה במשך השנים הבאות.

3. בדעת החברה לעבור במשך 5 השנים הבאות לסחר מכוונות לבנייה מתוצרת הארץ בלבד. אם ענף זה יביא בשנת 1955/56 לידי התוצאות המקוות ויראה גם בשנה שלאחריה סימני עלייה, תשתדל החברה להרחיב את פעולותיה בשטח זה.

4. החברה-הבת לא תתבע ב-5 השנים הבאות השקעות נוספות.

כוונת עסקי המימון הייתה לעזור לחרשתנים ולסוחרים השוכנים במבני החברה ולקדם את פיתוח מפעליהם. בדעת החברה לחסל עסקים אלה בהדרגה. יש להניח, שבתום 5 השנים הבאות תושג מטרה זו.

III. תכנית הפעולות לשנת 1955/56 בהשוואה לשנים 1953/54 ו-1954/55

ב"תכנית-פעולות שנתית" זו לקוחים המספרים לשנת 1953/54 מהמאון המאושר לאותה שנה. המספרים לשנת 1954/55 מתבססים על ההכנסות וההוצאות בעין ב-10 החודשים הראשונים ועל אומדנים ל-2 החודשים הנותרים; אשר לשנת 1955/56, נאמדו המספרים בהירות על סמך הנסיון שנרכש בשנים הקודמות.

התכנית לטווח ארוך והתכנית לשנת 1955/56 אושרו ע"י מועצת המנהלים של החברה בישיבתה מיום 30.11.54.

1. התכנית הפינאנסית ופירוט הפעולות

(נספחים מס' 1 עד מס' 5)

א. נספח מס' 1 הוא התכנית הפינאנסית הכללית של החברה המקיפה את כל פעולות החברה, את הכנסותיה ואת הוצאותיה וכן את אמצעי המימון. מרוכזים בה המספרים המשקפים את פעולות החברה ב-4 הענפים, שבהם היא עוסקת (בנייה והחכרה, ייצור לבנים, סחר מכונות לבנייה ועסקי מימון).

ב. התכנית הפינאנסית מראה, שלמימון פעולותיה בשנת 1955/56 תצטרך החברה לגייס סך 125,000 ל"י.

ג. הוחלט להוציא סדרה שנייה של מגיות רגילות בסך 100,000 ל"י, שהממשלה הסכימה לרכוש במלואן, ולקבל אשראי בסך 25,000 ל"י, שהובטח ע"י "בנק למסחר".

ד. פירוטי המספרים לכל ענף וענף ניתנים בנספחים מס' 2 עד מס' 5.

(1) בנייה והחכרה (נספח מס' 2)

(א) כל המבנים מוקמים על אדמות חכורות מאת הקה"ל לתקופה של 49 שנים.

(ב) הבנייה מבוצעת חלקה ברגי עצמי וחלקה באמצעות חברה קבלנית.

(ג) בשנת 1953/54 הוקם גוש מס' 1: מחציתו נמכרה באותה שנה והמחצית השנייה הוחכרה בשנת 1954/55 לתקופה של 10 שנים.

(ד) בשנת 1954/55 הוקם גוש מס' 2; מחציתו נמכרה באותה שנה, והמחצית השנייה תועבר בשנת 1955/56 על שם קוונים שונים, לפי תנאי חוזים שכבר נחתמו.

(ה) בשנת 1955/56 יוקם גוש מס' 3; מחציתו תוחכר לגורמים שונים למשך 10 שנים לפי חוזים שכבר נחתמו, ואילו המחצית השנייה תושלם רק בסוף השנה, ולפיכך לא תוחכר תוך שנת 1955/56.

(2) ייצור לבנים (נספח מס' 3)

(א) הציוד של בית החרושת מיושן בחלקו. בשנת 1955/56 יחודש חלק מסוים. ההוצאות הכרוכות בכך עולות לסך 10,000 ל"י.

(ב) התקנת הציוד החדש תגרום הפסקה זמנית של הייצור במשך החודשים יולי ואוגוסט 1955, וכתוצאה מכך יירד הייצור בשנת 1955/56 בהשוואה לשנה הקודמת.

(ג) עד 31.3.53 נמכרה התוצרת במזומנים בלבד, ואילו ב-1.4.53 הוחל גם במכירה בה"קפה, במטרה לעודד את הבנייה בעיר. בנספח מס' 3 הובאו הן סכומי המכירה המלאים והן

הסכומים, שגבנו או שייגבו בכל אחת מ-3 השנים הנסקרות. מן המכירות בשנת 1954/55 יש לראות 2,000 ל"י כחובות מסופקים.

(ד) עד 31.3.54 נמכרה כל התוצרת באמצעות סוכנים. ב-1.4.54 הוחל בשיווק ישיר במטרה להגיע - תוך מספר שנים - לשיווק ישיר של כל התוצרת. מגמה זו משתקפת בירידת הסכומים שהוצאו ויוצאו על חשבון עמלה לסוכנים.

(3) סחר מכונות לבנייה (נספח מס' 4)

(א) החברה החלה בשנת 1953/54 ביבוא מכונות לבנייה מחו"ל. בשנת 1954/55 הרחיבה החברה את תחום פעולותיה גם על מכונות מתוצרת הארץ.

(ב) המכונות מחו"ל נקנות ונמכרות במוזמנים בלבד, ואילו את המכונות מתוצרת הארץ קונה החברה בתנאי התשלום הבאים: חלק במוזמנים וחלק בהקפה, ומוכרת אותן באותם התנאים.

(ג) בענף פעולה זה, כבייצור לבנים, משתדלת החברה לוותר בהדרגה על שירותם של סוכני המכירה. כתוצאה מזה יורדים והולכים דמי העמלה לסוכנים.

(4) עסקי מימון (נספח מס' 5)

(א) החברה החלה בפעולות מימון בשנת 1953/54. באותה שנה נתנה הלוואה לחברה-בת שלה ומשכנתא לבעל בית מסוים. בשנת 1954/55 נתנה החברה הלוואות לסוחרים ועירים (השוכנים במבניה) נגד בטחונות ולחרשתנים למימון בנייה של יבוא ציוד תעשייתי חיוני. בדעת החברה להשתתף בשנת 1955/56 בסך 40,000 ל"י בעסק של יצוא מוצרים מקומיים תמורת עמלה בשיעור 2% ומחצית הרווח שיתקבל (בהפסדים, העלולים לצמוח מעסק זה, תשא החברה בשיעור 50%). את הרווח או ההפסד אפשר יהיה לקבוע רק בסוף שנת 1956.

(ב) שער הריבית שונה במקרים השונים, ונע בין 6% לשנה על ההלוואות לחברה-הבת לבין 9%, שמשלמים החרשתנים.

2. הוצאות מינהל כלליות

(נספח מס' 6)

הנספח מס' 6 מפרט את הוצאות המינהל הכלליות. הוצאות המינהל, המתייחסות לענפים השונים, מופיעות בנספחים המתאימים.

תכנית פינאנסית

(א) הוצאות והכנסות

1955/56 ל"י	1954/55 ל"י	1953/54 ל"י	הוצאות
121,000	128,600	70,194	בנייה והחכרה - נספח 2 -
-	-	45,150	מסחר - 4 -
25,550	9,750	21,880	עסקי מימון - 5 -
30,820	30,670	25,636	הוצאות מינהליות - 6 -
<u>177,370</u>	<u>169,020</u>	<u>162,860</u>	סיכום ביניים
5,000	3,350	3,185	הוצאות בקשר להפצת מניות וריבית על הלוואות
15,000	10,000	-	החזרת הלוואות (קרן)
<u>197,370</u>	<u>182,370</u>	<u>166,045</u>	סיכום ביניים
190	50	4,164	תוספת מזומנים בקופה
<u>197,560</u>	<u>182,420</u>	<u>170,209</u>	ס"ה הוצאות
29,850	35,600	209	הכנסות תעשייה - נספח 3 -
42,710	6,820	-	מסחר - 4 -
<u>72,560</u>	<u>42,420</u>	<u>209</u>	ס"ה הכנסות
<u>125,000</u>	<u>140,000</u>	<u>170,000</u>	עודף הוצאות על הכנסות

(ב) מימון

הוצאות מניות

-	-	100,000	70,000 70% (ראשונה) לממשלה
100,000	-	-	30,000 30% לפרטים
			100% (שנייה) לממשלה
-	100,000	30,000	הלוואות לטווח ארוך מבנק לבנין (ל-4 שנים)
-	-	30,000	מבנק להשקעה (ל-3 שנים)
-	-	10,000	הלוואות לטווח קצר מבנק פרטי (ל-5 חודשים)
-	15,000	-	מבנק לתעשייה (ל-6 חודשים)
25,000	25,000	-	מבנק למסחר (ל-12 חודשים)
<u>125,000</u>	<u>140,000</u>	<u>170,000</u>	ס"ה מימון

בנייה והחכרה

(א) בנייה

1955/56 ל"י	1954/55 ל"י	1953/54 ל"י	הוצאות
גוש 1 (בניין לתעשייה) ;			
—	—	20,000	חכירת קרקע (תשלום חד-פעמי)
500	500	1,000	תשלום דמי חכירה שנתיים
—	—	10,120	תכניות וכו'
—	—	169,074	חומרים, שכר עבודה וכו' (בנייה ברג"י)
גוש 2 (2 שיכונים) :			
—	30,000	—	חכירת קרקע (תשלום חד-פעמי)
750	1,500	—	תשלום דמי חכירה שנתיים
—	15,000	—	תכניות וכו'
—	273,000	—	חומרים, שכר עבודה וכו' (באמצעות חברה קבלנית)
גוש 3 (בניין למשרדים) :			
30,000	—	—	חכירת קרקע (תשלום חד-פעמי)
1,500	—	—	תשלום דמי חכירה שנתיים
20,000	—	—	תכניות וכו'
285,750	—	—	חומרים, שכר עבודה וכו' (בנייה ברג"י)
<u>338,500</u>	<u>320,000</u>	<u>200,194</u>	סה"ה הוצאות
הכנסות			
—	—	130,000	מכירת מחצית של גוש מס' 1
—	180,000	—	מכירת מחצית ראשונה של גוש מס' 2
183,500	—	—	מכירת מחצית שנייה של גוש מס' 2
<u>183,500</u>	<u>180,000</u>	<u>130,000</u>	סה"ה הכנסות
<u>155,000</u>	<u>140,000</u>	<u>70,194</u>	עודף הוצאות על הכנסות

(ב) ה ח כ ר ה

המשך נספח מס' 2

1955/56	1954/55	1953/54	הוצאות
ל"י	ל"י	ל"י	
—	3,000	—	תיקונים יסודיים בגוש מס' 1
5,000	—	—	תיקונים יסודיים בגוש מס' 2
800	500	—	תיקונים סדירים
2,500	2,500	—	ניהול, השגחה וכו' של המבנים
700	600	—	מסי הממשלה והעירייה
<u>9,000</u>	<u>6,600</u>	<u>—</u>	ס"ה הוצאות
ה כנסות			
8,000	18,000	—	גביית דמי חכירה למחצית גוש מס' 1
35,000	—	—	גביית דמי חכירה למחצית גוש מס' 3
<u>43,000</u>	<u>18,000</u>	<u>—</u>	ס"ה הכנסות
34,000	11,400	—	עודף הכנסות על הוצאות
<u>121,000</u>	<u>128,600</u>	<u>70,194</u>	עודף הוצאות על הכנסות (בנייה והחכרה)

ייצור לבנים

נספח מס' 3

(בית חרושת קיים על כל צידו)

1955/56	1954/55	1953/54	הוצאות
ל"י	ל"י	ל"י	
500	500	500	דמי חכירת הקרקע לבית החרושת
14,000	13,800	13,512	חומרים שונים
80,000	78,200	75,267	שכר עבודה (כולל הובלה)
4,650	6,400	7,509	דמי עמלה לסוכני המכירה
10,000	—	—	חידוש מכונות
20,000	18,000	15,503	הוצאות מינהל של בית החרושת
<u>129,150</u>	<u>116,900</u>	<u>112,291</u>	ס"ה הוצאות
הכנסות			
5,000	32,500	112,500	בשנת 1953/54 ממכירות בסך 150,000 ל"י; מזה במזומנים
38,000	120,000	—	בשנת 1954/55 ממכירות בסך 160,000 ל"י; מזה במזומנים
116,000	—	—	בשנת 1955/56 ממכירות בסך 155,000 ל"י; מזה במזומנים
<u>159,000</u>	<u>152,500</u>	<u>112,500</u>	ס"ה הכנסות
<u>29,850</u>	<u>35,600</u>	<u>209</u>	עודף הכנסות על הוצאות

סחר מכונות לבנייה

(מתוצרת חוץ ומתוצרת הארץ)

1955/56 ל"י	1954/55 ל"י	1953/54 ל"י	הוצאות
—	—	90,000	קניות בחו"ל \$ 50,000 לפי שער
—	54,000	—	קניות בחו"ל \$ 30,000 חליפין
54,000	—	—	קניות בחו"ל \$ 30,000 $1.800 = \$ 1.-$ ל"י
13,500	13,500	22,523	הובלה, מכס וכו'
<u>67,500</u>	<u>67,500</u>	<u>112,523</u>	סה"קניות בחו"ל
			קניות בארץ
28,000	42,000	—	בסך 70,000 ל"י מזה ; במזומנים
45,000	—	—	בסך 90,000 ל"י מזה ; במזומנים
<u>73,000</u>	<u>42,000</u>	<u>—</u>	סה"קניות בארץ
140,500	109,500	112,523	סה"קניות בארץ ובחו"ל
			הוצאות המכירה :
5,640	6,640	6,750	דמי עמלה לסוכנים
3,700	2,700	2,514	הובלה בארץ
3,500	2,500	2,401	השגחה והדרכה
1,200	1,200	947	הוצאות מינהליות
<u>14,040</u>	<u>13,040</u>	<u>12,612</u>	סה"הוצאות המכירה
154,540	122,540	125,135	סה"הכללי של ההוצאות
			הכנסות
28,250	20,000	79,985	ממכירות בסך 135,000 ל"י ; מזה במזומנים
25,000	109,360	—	ממכירות בסך 166,000 ל"י ; מזה במזומנים
144,000	—	—	ממכירות בסך 188,000 ל"י ; מזה במזומנים
<u>197,250</u>	<u>129,360</u>	<u>79,985</u>	סה"הכנסות
—	—	45,150	עודף הוצאות על הכנסות
<u>42,710</u>	<u>6,820</u>	<u>—</u>	עודף הכנסות על הוצאות

עסקי מימון

1955/56 ל"י	1954/55 ל"י	1953/54 ל"י	הוצאות
—	—	10,000	(א) הלוואה לחברה-הבת
—	—	12,000	(ב) הלוואה לפלוני נגד משכנתא
—	10,000	—	(ג) הלוואה ל-20 סוחרים נגד בטחונות
—	7,500	—	(ד) הלוואה ל-3 חרשתנים
40,000	—	—	(ה) השתתפות ביצוא מוצרים מקומיים
<u>40,000</u>	<u>17,500</u>	<u>22,000</u>	ס"ה הוצאות

הכנסות

			(א) מהחברה-הבת : ריבית + שיעורים ע"ח החזרת הקרן
2,480	2,600	—	(ב) מפלוני : ריבית
1,080	1,080	120	(ג) מ-20 סוחרים : דמי רישום, ריבית ושיעורים ע"ח החזרת הקרן
5,350	800	—	(ד) מ-3 חרשתנים : ריבית והחזרת הקרן
4,740	3,270	—	(ה) עמלה מהשתתפות ביצוא
800	—	—	ס"ה הכנסות
<u>14,450</u>	<u>7,750</u>	<u>120</u>	
<u>25,550</u>	<u>9,750</u>	<u>21,880</u>	עודף הוצאות על הכנסות

הוצאות מינהל כלליות

נספח מס' 6

1955/56 ל"י	1954/55 ל"י	1953/54 ל"י	
28,300	28,300	23,512	משכורות
480	480	450	שכר דירה
650	650	603	צורכי משרד
350	320	293	דואר, טלפון, חשמל
550	500	450	ייעוץ משפטי וכלכלי
150	150	150	ביקורת חשבונות
300	250	155	מסים
40	20	23	שונות
<u>30,820</u>	<u>30,670</u>	<u>25,636</u>	ס"ה

III. תנאי העבודה של עובדי האיגודים הממשלתיים.

בדין וחשבון השנתי מס' 4 (עמ' 139) הצביע מבקר המדינה על השוני הרב בין תנאי העבודה של העובדים באיגודים ממשלתיים ובין תנאי העבודה של עובדי המדינה, וכן בתנאי העבודה באיגודים השונים בינם לבין עצמם.

מבקר המדינה ציין שם, שאם כי אין לקבוע סולם משכורות אחיד לכל האיגודים, הרי מן הנכון היה, שהמשכורות, לרבות התוספות הסוציאליות, המשתלמות באיגודים השונים, יתואמו, ושגם ההבדלים שבין המשכורות באיגודים בכלל לבין סולם המשכורות הממשלתי לא יהיו בולטים ביותר. ועדת הכספים של הכנסת בסיכומיה והצעותיה לדינים וחשבונות מס' 3 ומס' 4 של מבקר המדינה (החלטה מס' 18) הודה שהיא עם דעת מבקר המדינה.

נוסף על כן הציע מבקר המדינה בדיונו על "איגודים ממשלתיים וקווים להסדרת ענייניהם", שיוחק "חוק האיגודים", ובו ייקבע, בין השאר, שכל איגוד ממשלתי חייב להגיש את הסדר תנאי העבודה לשר האוצר לשם אישור (ראה דו"ח שנתי מס' 5, עמ' 59).

לאחר שהמצב בשטח משכורות העובדים המשתלמות באיגודים נחקר ע"י שלוש אינסטנציות (המפקח הכללי של האוצר; נציב שירות המדינה; וועדה שמונתה על ידי שר האוצר ושהייתה מורכבת מנציב שירות המדינה, המנהל הכללי של משרד העבודה, המשנה למנהל הכללי של משרד האוצר ושלושה מנהלים של איגודים ממשלתיים), החליטה הממשלה בסתיו 1955 – כשלפניה הדין וחשבון של "הוועדה הציבורית לבדיקת שיעורי השכר ושיטות הדירוג של עובדי המדינה ושל העובדים במוסדות ציבוריים" (ועדת גורי) – לטפל בהשוואת השכר בחברות הממשלתיות לשכר עובדי המדינה.

בעקבות החלטה זו הקים שר האוצר בנובמבר 1955 "מועצה" מורכבת מנציגי משרד האוצר, נציבות שירות המדינה ואיגודים ממשלתיים מן החשובים במדינה כדי לברר את מצב המשכורות באיגודים ולהציע הצעות לאחדות הדירוג באיגודים והתאמתו לדירוג הנהוג בשירות הממשלתי. הישיבה הראשונה של "מועצה" זו נתקיימה בסוף נובמבר 1955, ונבחרה בה "מועצה מצומצמת" בת 4 חברים והם: סגן המנהל הכללי של משרד האוצר; מנהל מחלקת התקן והתכנון של נציבות שירות המדינה ושני נציגים של איגודים. "המועצה המצומצמת" ניהלה לעבודה בסוף דצמבר 1955.